

Intro

Velkommen til niende udgave af magasinet Teologik. Som forårsnummer følger vi temaet for SommerCamp, som i år jo er "Jesus til næste generation".

Her præsenterer vi først artiklen **Teologisk uddannelse af næste generation** af *Henrik Holmgaard*, der understreger betydningen af en klar frikirketeologi i vort land, hvor vi traditionelt har været domineret af luthersk teologi, og hvor teologiske problemstillinger ofte ses gennem lutherske briller. I den efterfølgende artikel **More caught than taught** kalder *Jakob Lundager* den ældre generation til at disciple den unge generation, ikke kun gennem forkyndelsen, men også gennem den personlige kontakt mellem generationerne.

Vi har i denne udgave af Teologik valgt at "sætte krop på temaet" ved at invitere tre studerende fra Mariager Højskole til at dele en af de opgaver, de har lavet som led i deres studier. De tre tekster, **Praise and Worship** af *Óli L. Poulsen*, **The Problem of Suffering and Evil** af *Ulvis Katiss*, og til sidst **The new Pauline Perspective** af *Mathias Krag Kristensen*, berører vidt forskellige områder af teologien, men demonstrerer alle den teologiske proces' indhold og pointe.

Vi slutter temaet af med et miniprotræt af *Mikael Schlosser* med titlen **Et offensivt mindset**. Mikael er som ny forstander for Mariager Højskole en nøgleperson i formidlingen til den næste generation.

Udenfor tema indleder vi denne udgave af Teologik med en artikel af *Mike Pilavachi*, der deltager i forårets lederkonference, med titlen **Leading a Ministry Time**.

Til sidst i magasinet finder du artiklen **Dåb som første bekendelse** af *Jesper Veiby*, hvor vi tager hul på refleksioner over dåbsspørgsmål og -praksis, og som vil blive fulgt op i næste udgave af en artikel af *Leif Petterson*.

Tak fra redaktionsgruppen til samtlige bidragsydere.

Må du blive inspireret, opbygget – og måske udfordret.

God læselyst!

Leading a Ministry Time

Af Mike Pilavachi, leder af Soul Survivor

¹We love spending time in God's presence at our Naturally Supernatural conferences and we have a passion to encourage the church to move more and more in the ministry and power of the Holy Spirit. Mike and Andy have a new book called 'Everyday Supernatural' that you can order here and we'll be posting a few additional blogs over the next few weeks around this subject. To start with we wanted to take a look at how to lead a ministry time...

Many churches and individual Christians believe that the ministry and gifts of the Holy Spirit are for today, yet it is surprising to see how few local churches make space in their services for the Holy Spirit to move and for the whole church to be involved in ministering to one another. Why is this?

Giving Up Control

Let's admit it: many of us church leaders are control freaks! We need to be on top of all that is going on in a service. We constantly check the time to make sure we are on schedule and we carefully vet and then rehearse anyone who will take part. Some of this, of course, is responsible leadership. We are there to care for, protect and bless the congregation. We are 'guardians of the

pulpit' and we need to take care that the teaching is Bible-based, relevant and up-lifting. However, if we're not careful, all of this can cause us to shut down any contribution that hasn't had prior approval.

We say we want to love people by pursuing excellence and excellence comes with practice. While there is truth in that statement, it is by no means the whole truth. When the concept of 'excellence' is limited to producing a brilliant, slick, and rehearsed performance, we are missing something that is central to being church. We are more than a business. We are more than a show. We are a family. An excellent show will impress people but only excellence in kind, loving, vulnerable, truthful, authentic relationships will melt their hearts and cause them to want to stay for the long haul.

Of course the Holy Spirit is present and can inspire and guide us in our preparation, but, we suggest, there is something utterly biblical and excellently powerful in inviting him to move upon us and then giving him the space and time to do so. This involves an element of giving up control. In our church, Soul Survivor Watford, we have a plan for the services. We come prepared. The service leader knows what should be happening

¹ Artiklen er hentet fra naturallysupernatural.co.uk.

when, the preacher has prepared the talk and the worship band has practiced the songs. However, we realise that the Holy Spirit is the true worship leader and he should be the ultimate service leader. So throughout the meeting we are constantly seeking to discern what he is doing and we are willing to put our prepared contributions on hold if it seems that he wants to intervene. When he does so, people often have an encounter with God which strengthens their faith and hope; they become deeply aware of his loving presence, not as an intellectual theory but as a living reality. People will often experience healing in their bodies, minds or emotions.

Constantly Asking

How does this happen in practice? Throughout a meeting we are asking the Lord if there is anything he wants to say or do which is not part of our agenda. We also look at the congregation to see what the Father is doing. We are looking for indications that the Holy Spirit is touching people's hearts, healing them, or meeting with them in some other way. "The Lord inhabits the praises of his people;" we should expect the Holy Spirit to be active as we worship. Then at the end of the sung worship we will linger for a few moments and wait before we move to the next item we have planned. We are seeking to discern whether the Lord is beginning to meet with people in such a way that we should encourage folk to begin to pray for one another.

If we are to truly see the Holy Spirit move in power in our services we need to learn to stop rushing. The Lord loves it when we consciously make space for him. The psalmist says, "Be still and know that I am God" (Psalm 46:10). If we sense that the Lord is not moving in such a way that we need to

pause our programme, then we move on to the next item which is usually the notices. This happens most of the time. However, we have had glorious moments when the Spirit has literally taken over in such a way that our order of service had to be abandoned. To be honest, we long for this. We hope that God will mess up our plans and we expect that there will be times when he will.

One instance of this happening was a time when Mike was leading the service. During the end of the sung worship he asked the Father to show him if he was doing anything. As Mike looked around the congregation his attention was drawn to a couple of people who were quietly weeping. (One of the ways God guides us is by drawing our attention to an individual as a sign of what he is doing among many.) Mike asked the Lord, "Are they weeping over their own pain or are you releasing compassion upon them for other people?" Mike sensed the Lord saying "They are not weeping for themselves." Mike then waited for a few moments and began to sense that something was about to happen. He said; "I could be wrong, but if you feel like crying and you don't know why then can you come forward, I think the Lord wants to fill you with his compassion for others." Immediately half the church came forward. Mike was shocked. Within a few minutes there was carnage in the room as folk were weeping and wailing. The Holy Spirit was softening and melting many hard hearts and that day something significant happened to many in our church. It is as simple as that. You ask the Lord, you watch, you listen. Then you step out in faith and you obey.

Do we get it right every time? Of course not. But we have discovered that if we get it wrong nobody dies! If it really is the Holy Spirit we are responding to however, people

are blessed. And the more we step out this way, the better we become at discerning the work of the Spirit in our midst. Practice will at least make us better even if doesn't make us perfect!

Making space

At Soul Survivor Watford we always make space for ministry at the end of the service after the teaching. We believe the preaching of the Word should invite a response from those listening. Of course the response should be outworked in an ongoing way in our daily lives. However, there should also be a place for people to respond in an appropriate way there and then and seek the empowering, help or comfort of the Holy Spirit so that as a result they can live differently. The response may be in the form of a greater commitment to follow Jesus in a particular area, it may be to receive and know in greater measure the grace and love of God, it may be that the teaching has unearthed a realisation of sinful actions or attitudes that need repenting of. We always want to make space for people to receive prayer for these things. We also want to make time as part of our service for people who come burdened, or sick in body or mind, or anxious over a life decision they have to make to receive prayer.

We value the worship of God so we will never have a service when we don't give time to worship. We value the preaching of the Word so we will always have a talk. We value the ministry and leading of the Holy Spirit so we also always make time for that. We always begin the ministry before we close the service as this is an important part of our meeting. We don't send those who want prayer over to the side or to another room, they come to the front. Again, this is because we want everyone to know that we believe this is important and valuable and

want openness to the Holy Spirit to be part of our church culture and not something reserved for the keen or the needy. We also invite people to come forward for a very practical reason. It is much easier to see who needs prayer and to direct people to them when they're at the front. For some it is also important that they make a conscious step to say they want prayer and are seeking to meet with God; coming forward can say this in a symbolic way.

Explain As You Go

Ministry may be new to many people and so it is wise to think about everyone in the congregation during a ministry time, not just those who have come forward for prayer. We operate on the principle that if the Holy Spirit is dealing with those who have come to the front, then we as pastors are responsible for those at the back. By this we mean; explain, explain, explain!

The great Corinthian heresy when it came to the ministry of the Holy Spirit and the use of the gifts of the Spirit was that it involved a super-spiritual exclusive club. 'Outsiders' or visitors were left out. We sometimes see this today in so-called charismatic churches. We can fall into a 'secret' language or a way of responding that only the spiritual 'in-crowd' can understand. This is incredibly destructive to community and must be actively avoided. Our role as leaders is to keep everyone together, to explain and reassure. This means that we should always be asking ourselves, "What might those on the fringe be thinking now?" Then as pastors we gently address those questions.

Sometimes there may be a strong human response to the activity of the Holy Spirit. Some folk may weep, others laugh, others shake or even fall down and rest in God's presence. The temptation at that point is to

think “Everyone else is meeting with God, what is wrong with me? Why have I been left out?” So we will say something like; “If you are not feeling anything, it’s OK, neither are we (as usually we don’t feel anything!). There is nothing wrong with you.”

Some might be wondering, “What on earth is going on? Are people making it up and getting hysterical?” We may say something like; “Is what you’re seeing and hearing all God? No. It is our response to God. Some of us are more naturally emotional so we are more likely to respond in that way. Some of us are more aware of our bodies and so we are more likely to respond to the Holy Spirit’s activity in a physical way. Some of us are more cerebral and so we will probably respond in a more intellectual way. Let’s give ourselves space to be different. No one has to do what anyone else is doing. The crying you hear is probably only pain being released in the Father’s presence. The laughing you hear is probably simply a response to a deeper realisation of the Father’s love.” And so on. People feel safe and included when they realise that we understand their questions and concerns and are attempting to answer them.

Wait

Every time we invite the Holy Spirit to move among us, we will wait. And wait. And wait a little more. We cannot over emphasise the importance of waiting. So many of us find this very hard to do but we have discovered it is the key to seeing God move in power. The longer we wait, often, the more he does!

The temptation for many of us (especially those of us who are evangelicals!) is to kill a ministry time with words. Often we need to simply shut up and let God be God. We don’t need to pray long-winded prayers. We must resist the temptation to hype up the

atmosphere. (Those of us who are charismatic Pentecostals can feel particularly tempted to do this!) We don’t need a particular type of music to be playing for God to move or to goad people into making an emotional response. We kill the religion and wait. The Holy Spirit will sometimes move in great power and sometimes more gently. When he moves more gently, we just go home earlier! When we manipulate an atmosphere or hype a response we simply lose credibility.

Sometimes after waiting for a while there may be an obvious response. On other occasions the response may be very gentle but we become aware that God is meeting with people. We may invite those who are aware that the Holy Spirit is resting on them to stand up, and encourage those around to lay hands on them and join in with what God has already begun to do. On other occasions it will be appropriate to invite those who are sensing God meeting with them to come forward (especially, as we said, if it makes it easier for people to access them to pray and if it would help them to take a symbolic step towards seeking God).

On occasion the Lord will give us some words of knowledge, prophetic insight into the state of individual lives and what he wants to do. Then we should speak the words out, humbly and gently and invite a response. The idea isn’t that we become the centre of attention, we simply focus on Jesus. Avoid theatrics at all costs. Often we are not sure what God is doing. It is rare that we are completely clear that we know what God is saying. We have decided to go for it anyway and if we get it wrong, it really doesn’t matter. If we wait for certainty, we will probably wait forever. Don’t feel you have to become overly spiritual; aim to be ‘naturally supernatural’.

Forming a Prayer Team

A quick word here about who should pray. When you are starting out we recommend you form a prayer ministry team consisting of folk who love Jesus, love people and are humble and teachable. Then train them according to the principles we have tried to outline in this book. However, be careful that they are not looked on, either by themselves or others, as the spiritual elite. The last thing we want to do is move the ministry from being dominated by one charismatic leader to being owned by ten charismatic leaders! If we really believe that the whole ministry of Jesus is for the whole Church of Jesus, then we will constantly be explaining that the individuals on the ministry team are not 'better' than anyone else, they have just been trained not to harm people and to treat them kindly! Keep looking to encourage others to join the ministry team. Invite newer members to pray with those who have been doing it for a while so they can learn from their example.

At our church and at our conferences everyone is the ministry team. We say that

the only qualification we need is to love Jesus and to breathe oxygen! We have an 'enabling team' of folk who are more experienced in praying for people to move around and encourage and enable those who are praying and to step in if anyone feels out of their depth or ministering in such a way that people could be harmed.

The difficulty with writing this is that while we can give certain principles for leading ministry times that we have learned, there is no blueprint. It really is about learning to listen to the Holy Spirit and seeing what he is doing, both with our natural eyes and our spiritual eyes. As is often the case when we step out, we feel vulnerable and we are dependent on God showing up. To sum up, be bold, be kind, be humble and you won't go far wrong. Give it a go and then persevere. Our congregations need to have their minds renewed by the teaching of God's truth and their hearts warmed and healed as the Holy Spirit fills them with the revelation of the love of the Father for them. Step out, wait on God and see what he wants to do.

Teologisk uddannelse af næste generation

Af Henrik Holmgaard, cand.theol, præst i Bethelkirken i Aalborg

Teologi forandrede mit liv, men det var troen i fællesskab og følgeskab med andre som forvandlede. Så enkelt kan mit liv som teologistuderende og senere præst opsummeres. Teologisk uddannelse skal kombineres med følgeskab i troen. Man bliver ikke en god frikirkepræst alene af at studere teologi, men ved også at følge andre gode præster.

Mere generelt er det også en beskrivelse af den opgave og det ansvar, som ligger foran frikirkerne² i Danmark, hvor en ny generation af unge søger teologisk uddannelse på blandt andet universitetet.

De seneste år har der være en stærk tilstrømning af unge med frikirkebaggrund på tværs af de teologiske uddannelser i Århus og København. Til sammenligning kan det nævnes, at da jeg selv i 1999 påbegyndte mine teologiske studier ved det teologiske fakultet i Aarhus, så var vi kun to med frikirkebaggrund. I dag er der mere end 20 unge!³

Der er både brug for rødder i frikirkelig praksis og i fællesskabet som et led i udviklingen af kaldet. Der er ligeledes brug for en fundering og bevidstgørelse i forhold til frikirkernes teologi.⁴ Et kendskab, som skal vise at den frikirkelige tradition er teologisk robust, har lige så stærke reformatoriske rødder som luthersk teologi, og kan bidrage til en distinkt frikirkelig metode til at bedrive teologi.

Denne artikel sætter fokus på det potentiale, som frikirkerne står overfor med den nye generation af unge med teologisk nysgerrighed og kald til at tjene. Artiklen vil ligeledes argumentere for, at der med dette potentiale følger et behov og et ansvar, for at dette potentiale bliver til gavn for frikirkerne og udvikling af frikirkernes teologiske robusthed.

² Denne artikel forholder sig til de danske frikirker, som deler et baptistisk dåbssyn og har en evangelikal-karismatisk profil. Dette er velvidende, at denne definition for frikirker i dansk sammenhæng langt fra er dækkende. De danske frikirker har et langt bredere kirkehistorisk rodnet end det fremstilles i denne artikel.

³ Upubliceret undersøgelse foretaget af Fælles Frikirkelig Uddannelse (FFU)

⁴ Et eksempel på dansk teologisk arbejde med frikirkernes historiske rødder kan findes på www.anabaptist.dk og www.baptisthistorie.dk

Meget lidt teologi i frikirkerne

”Hvorfor har frikirkerne produceret så lidt teologi?” spørger den amerikanske frikirke-teolog James McClendon i indledningen til sin systematiske teologi.⁵ Det korte svar er, at vi har været optaget af og har prioriteret noget andet: Praksis, aktiviteter, resultater og en levende, relevant gudserfaring har stået over behovet for ny viden, analyser og forståelse. Dermed har teologisk arbejde nærmere haft fokus på instruktion til livet som kristen, og måske som et forsvar for troens frihed og frikirkernes plads i kirkeland-skabet.

Historisk set har frikirkerne også været rundet af en vækkelsestradition, som har reageret imod den rationalistiske, akademiske og liberale teologi. Den frikirkelige bevægelse har haft en mærkesag i, at kirken ikke var for de få uddannede, men et præsteskab for alle døbt, og med den lokale menighed båret oppe af et stort frivilligt engagement.

Den pentekostale teolog Walther Hollenweger har karakteriseret et kendetegn ved den pentekostale tradition: *”at tungetalen er de marginaliseredes katedral.”*⁶ Hermed forstået, at i den pentecostale tradition er det muligt for ”almindelige mennesker”, endda mindrebemidlede mennesker, at blive præster og profeter. Det handler ikke længere om uddannelse, viden og position. Men derimod om Guds nærvær og kraft, som ved Helligånden skænkes til enhver, som tror. Gud åbenbarer sig, Gud taler og Gud giver sin nåde, så almindelige mennesker udrustes til tjeneste. I den sammenligning bliver den akademiske teologi let betragtet som frugtesløs.

⁵ James Wm. McClendon Jr, *Ethics: Systematic Theology, vol.1* (Nashville: Abingdon Press, 2002). p. 20.

⁶ Walther Hollenweger citeret i Mark J. Cartledge,

Praksis og teologisk robust

Denne opdeling kan give indtrykket af, at frikirkelig teologi handler mere om praksis, og ikke har interesse i eller kan levere en robusthed, der kan tåle nærkontakt med teologi som akademisk disciplin.

For mange teologistuderende med frikirkebaggrund betyder dette, at når frikirkerne har produceret meget lidt teologi, så bliver den frikirkelige tradition ofte deponeret i døren på vej ind til det teologiske studie. I stedet for at den bliver et springbræt til teologisk refleksion og videreudvikling. Den lutherske teologi, som i sig selv ikke er problemet, afløser både i indhold, men også i sin metode til hvordan teologi skal bedrives. Det er ikke så underligt, da vi bor i det mest lutherske land i verden, at den lutherske teologi som akademisk disciplin bliver betragtet, med selvfølgelighed, som en mere robust teologi end den, vi finder i frikirkerne. Problemet er, at det bare ikke er sandt, men hvordan skulle de studerende vide anderledes, når frikirkerne har produceret så lidt teologi? Der er brug for et indhold og en tilgang til teologien, som både tager højde for rødderne i reformationen, samt andre frikirkelige strømninger herfra. Men som samtidig kan rumme betydningen af det nutidige erfarede liv og praksis formet af Helligånden.

Teologisk ansvar

I opgøret med den akademiske, rationelle og liberale teologi har den frikirkelige tradition udmærket sig i en pragmatisk og erfaringsbåret teologi. Når den fungerer godt skaber den relevante og levedygtige menigheder. Når den fungerer skidt bliver det til tider fundamentalistisk og indadvendt.

Practical Theology: Charismatic and Empirical Perspectives (Eugene, Oregon: Wipf & Stock Pub, 2012), p. 25.

Problemstillingen er, når den frikirkelige tradition i al sin mangfoldighed fejler i at se og anerkende den arv og den distinkte teologi, som igennem tiden er udviklet ud fra menighedernes liv. Teologiens begyndelse er ikke på universitetet, men ud fra de liv, som lever bekendelsen af Jesus som Herre i mission.⁷ Dette er teologiens nødvendige udgangspunkt og "første orden". Den teologiske refleksion som akademisk disciplin er den efterfølgende "anden orden" refleksion. Som frikirker mangler vi en tydeligere bro mellem disse to.

The new builders

Den nye generation af teologistuderende, kunne træde de første skridt og etablere denne bro, men desværre har de meget få "byggematerialer" til rådighed. Frikirkerne står med den generation, som betegnes "the new builders".⁸ De er vokset op i tid, hvor alt er brudt ned, og derfor besidder de længslen efter at opbygge og udvikle. Der følger her et ansvar for at bidrage til og udruste disse "new builders", så deres teologiske arbejde bidrager til og udvikler den frikirkelige tradition og praksis. Hvis ikke frikirkerne griber denne anledning, så bliver resultatet, at den næste generation af teologistuderende både mangler og betvivler den frikirkelige traditions robusthed i mødet med det akademiske studie.

Teologi med lille 'b' og 'p'

McClendon peger på det han kalder en baptistisk vision for teologien - baptistisk med lille 'b'. Det skal forstås som den frikirkelige

tradition med rødder i den anabaptistiske eller radikale del af reformationen. De samme reformatoriske rødder har den engelske missionsteolog Lesslie Newbigin betegnet som pentekostale strømninger i kirkens historie med lille "p".⁹ Altså ikke forstået som Pinsebevægelsen eller Baptistkirken, men en samlende betegnelse for alle de frikirkeretninger, som parallelt er udviklet i kirkens historie siden reformationen ved siden af den katolske kirke, de lutherske, reformerte og anglikanske dele af de protestantiske strømninger. Her er der en unik og betydningsfuld strøm af frikirker, som aldrig har bedrevet meget teologi pga. fokus andre steder og pga. konstant forfølgelse.

McClendon's frikirketeologi

McClendon beskriver den frikirkelige teologiske vision, som formet af fem temaer. Disse temaer virker aktuelle for danske frikirker, suppleret med en nutidig karismatisk eller neo-pentecostal refleksion, og er følgende:¹⁰

Bibelens betydning, ikke forstået som endnu en ny teori om inspiration og ufejlbarlighed, men som en ydmyg accept af skriftens autoritet både for tro og praksis. Overbevisningen om, at der er en forbindelse mellem den første menighed og den nutidige. På samme måde som Peters ord på pinsedag "Her sker det, som er sagt"¹¹, som forbandt Guds løfter fra det gamle testamente med det som skete på pinsedag.

Frihedens betydning, ikke forstået som at omstyrte alle undertrykkende autoriteter, men som kirkens gudsgivne frihed til at give

⁷ Bosch, David J. *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*. 20th Anniversary edition. Maryknoll, N.Y: Orbis Books, 2011. p. 15.

⁸ Thomas Willer, *Generation Z - den næste generation, Teologik*, 5, Marts 2016.

⁹ Lesslie Newbigin, *The Household of God: Lectures on*

the Nature of the Church (London: SCM Press LTD, 1953).

¹⁰ James Wm. McClendon Jr, *Ethics: Systematic Theology*, vol.1 (Nashville: Abingdon Press, 2002). p. 26-34

¹¹ Apg 2,16

respons til Guds kald uden indblanding fra stat eller andre magter.

Discipelskabets betydning, ikke forstået som et kald for de få eller særlige, men som liv transformeret til tjeneste for Jesus og under hans herredømme.

Fællesskabets betydning, ikke forstået som en gruppe særligt privilegerede med adgang til Gud, men intentionelt og indbyrdes at dele livet og vidnesbyrdet om Kristus på en måde, så det kommer til udtryk i gensidighed, hjælpsomhed og tjeneste overfor hinanden og andre, og som en modsætning til det "konstantinske ægteskab" mellem kirke og stat.

Mission, ikke forstået som et forsøg på at kontrollere andre, men som ansvarlighed for og deltagelse i at dele og sprede vidnesbyrdet om Jesus Kristus, og påtage sig den lidelse, som det at vidne kan medføre.

Frikirkelig identitet og ansvar

Disse fem temaer er i følge McClendon det distinkte for de frikirkelige strømninger med rødder tilbage til reformationen. Disse fem punkter har afgørende betydning for frikirkerens menighedsfællesskab. Derfor vil det have betydning for indholdet og måde hvorpå teologi drives. Med beskrivelsen af menigheden, som stedet for "første ordens" teologi, så får det også betydning for hvordan teologien som "anden orden" akademisk disciplin udføres. Dette er der naturligvis ikke andre end frikirkerne selv som kan tage ansvar for, fordi det handler om frikirkelig identitet. Det kan ikke og skal ikke overlades til hverken universitetet eller menighedsfakultet.

Frikirketeologi til danskerne

Med det stigende antal unge teologistuderende, så er der potentiale til, at frikirkerne har en række af dygtige unge, som kunne arbejde med teologisk refleksion og udvikling af den frikirkelige tradition – særligt hvis vi med Frikirkenets vision ønsker at få frikirkerne ud af den sekteriske skygge – så er der ikke kun brug for politisk lobbyarbejde, men ligeledes brug for teologisk arbejde, som kan hjælpe til beskrivelse af den frikirkelige tradition, så danskerne kan forstå den. Vi kan have den overbevisning, at danskerne skal ind og opleve frikirkerne og igennem fællesskabet forstå, hvad en frikirke er. Men, som med så meget andet, så følger forståelse også det, vi er i stand til at beskrive med ord, i tekster og via nye medier. Det er nødvendigt, at der er nogen som træder nye spor og begynder at beskrive frikirketeologi, så danskerne kan forstå det.

Det er tankevækkende, at der de seneste år har været to bøger om tro og omvendelse på bestsellerlisterne: Peter Bastians "*Altid allerede Elsket*"¹² og Charlotte Rørths "*Jeg mødte Jesus*" og "*Vi har mødt Jesus*."¹³ Det siger noget om danskernes interesse og nysgerrighed. Det er ligeledes tankevækkende, hvor lidt teologi frikirkerne har produceret i samme periode. Det kunne være anderledes, men det betyder at frikirkerne skal vende interessen henimod opgaven at arbejde med teologien.

Løsningerne ligger lige for

Vi har måske aldrig levet i en tid, hvor uddannelsesmulighederne har været bedre end de er nu i relation til teologi. Foruden Mariager Højskole og muligheden her for bachelor og masterstudier i teologi, så er både

¹² Peter Bastian, *Altid allerede elsket* (Gyldendahl 2017)

¹³ Charlotte Rørth, *Jeg mødte Jesus* (Gyldendahl 2016)

Charlotte Rørth, *Vi mødte Jesus - og hvad kommer det andre ved?* (Gyldendahl 2017)

universitetet i Århus og København en mulighed for både en bachelor og master i teologi med SU. Ligeledes har Menighedsfakultetet i Aarhus og Dansk Bibel Institut i København en bachelor i teologi, som samtidig giver adgang til teologi på universitetet.

Det, som mangler, er først og fremmest at genkende potentialet i den næste generation af studerende og tage udfordringerne seriøst. Hermed mener jeg en villighed til at samarbejde på tværs af frikirkernes skel. Ser vi til vores skandinaviske brødre- og søsterbevægelser, så er det lykkedes, og de er langt foran Danmark. Der har tidligere været forsøg på dette med f.eks. SALT (Skandinavisk Akademi for Lederskab og Teologi), men det levede desværre for kort tid. Jeg tror ikke tiden er til en ny uddannelse, men i stedet at finde synergien i det som allerede eksisterer samt at samles omkring de ressourcer, som vi har.

Vi har rundt omkring i landet en række dygtige frikirketeologer, som kunne skrive, undervise og vejlede. Kunne de samles til et team eller netværk af "frikirke scholars", som kunne medvirke til, at de frikirkelige teologistuderende blev klar over deres egen tradition og fik mulighed for at arbejde med den? Ligeledes at skabe mere netværk og samhørighed mellem de studerende. Gøre mere for mulighederne for menighedspraksis, mentoring og menighedsplantningserfaring igennem allerede eksisterende menigheder, som oplever kaldet til at udruste næste generation. Et sidste håb kunne være,

at der med tiden kunne vokse et partnerskab frem i mellem nuværende uddannelses tilbud, så studerende kunne overføre merit mellem studiestederne.

Alt dette kræver villighed, arbejde og investeringer. Håbet er, at potentialet i "the new builders" bliver genkendt, så frikirkenes længsel efter at se "Jesus i næste generation" bliver til en vision om et fælles ansvar for næste generation.

Litteratur:

James Wm. McClendon Jr, *Ethics: Systematic Theology, vol.1* (Nashville: Abingdon Press, 2002).

Lesslie Newbigin, *The Household of God: Lectures on the Nature of the Church* (London: SCM Press LTD, 1953).

Bosch, David J. *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission. 20th Anniversary edition.* Maryknoll, N.Y: Orbis Books, 2011.

Mark J. Cartledge, *Practical Theology: Charismatic and Empirical Perspectives* (Eugene, Oregon: Wipf & Stock Pub, 2012)

Rørth, Charlotte, *Vi mødte Jesus - og hvad kommer det andre ved?* (Gyldendahl 2017)

Rørth, Charlotte, *Jeg mødte Jesus* (Gyldendahl 2016)

Bastian, Peter, *Altid allerede elsket* (Gyldendahl 2017)

Steenbuch, Johannes Aakjær, red., *Anabaptist - udvalgte tekster af reformationstidens døbere* (Apophysis, København 2017)

More caught than taught

Af Jakob Lundager, ungdomspræst i Skywalk

Kirken er kun én generation fra at uddø, er et velkendt citat, der i særlig høj grad gør sig gældende i disse år, hvor kirke ikke er en naturlig del af danske unges liv. Med den virkelighed i tankerne er spørgsmålet om, hvordan vi giver Jesus videre til den næste generation, kun blevet endnu mere relevant.

Jeg er opvokset i UMO Danmark (YWAM), hvilket langt hen af vejen har været min kirke gennem min opvækst. Ikke at UMO var bedre end kirkelivet, men grundet min tidligere afstand til kirken, så jeg på mange måder kirken lidt udefra i mit første egentlige møde med frikirkelivet i mine teenageår. Budskabet om den næste generation som kirkens fremtid står stadig klart i mit indre. Ønsket var, at de unge skulle have plads og frem i verden. Efter de første års begejstring og passion over at skulle være kirkens fremtid oplevede jeg, at tiden kom til det lange træk, hvor man rent faktisk skulle lære at blive det. Det er denne proces, som mange i dag kalder "discipelskab" eller måske "Jesus i den næste generation". Jeg erfarede hurtigt, hvordan det indirekte blev kommunikeret, at den primære måde at vokse i sit kristenliv var ved at pådrage sig en ny eller højere rolle i en af kirkens mange tjenester. Ikke at det blev sagt direkte, eller at man ikke havde fokus på at skabe

karakter, men kirkens tjenesteområder blev ligesom målet for al anden vækst og bestemmende for, hvor langt du var kommet. Med et godt teologisk ord så var discipelskabsforståelsen blevet "ekklesiocentrisk" og havde et overdrevent fokus på kirkens egne tiltag og programmer. Tilbøjeligheden var, at Jesus primært var relevant indenfor kirken, og jeg husker derfor min egen frustration over at føle, at kirken blev adskilt fra min hverdag.

Måske er dette en overdrivelse, og intet af det havde været hensigten fra de daværende ledere. Men når snakken falder på Jesus i den næste generation, så tror jeg, at vi, i den tid vi lever i, har en tendens til at blive ekklesiocentriske i vores discipelskab. Fordi vi er så fokuserede på, at vores programmer, tiltag, events, struktur og organisation skal leve videre, så er det først og fremmest det, vi lærer mennesker at drive – før de lærer at efterfølge Jesus. Jesus bliver da et middel til at drive denne maskine, og vi glemmer Paulus' ord fra Gal.4,19 om, at frembringelsen af Jesu skikkelse i os er kirkens primære opgave: "Mine børn, som jeg igen må føde med smerte, indtil Kristus har fået skikkelse i jer!"

Midt i denne udfordring står vi også i en tid, hvor dét, som førhen var en selvfølge, nu ikke er en selvfølge. Verden forandrer sig

hurtigt og intet virker til at være, som det var før. Værdier, den større mening og meget andet er alt sammen noget, som særligt den unge selv skal ud at skabe fremfor at modtage det fra tidligere generationer.¹⁴ Heri følger der mange fordele, men det rejser i den grad også spørgsmålet, "Hvordan lever jeg mit liv?", i det indre hos den næste generation.

De fleste har efterhånden hørt Mike Breens tese, at hvis man bygger kirke, vil man sjældent få disciple, men hvis man gør disciple, så vil man altid få kirke.¹⁵ Spørgsmålet er nu, hvordan vi giver Jesus til den næste generation, så de bliver Jesu efterfølgere, fremfor blot at blive "kirkeroboter", der skal drive den kirkelige maskine?

Holistisk discipelskab

En af de første udfordringer, jeg anser som afgørende for at give Jesus videre til den næste generation, er at samle det, som de tidligere generationer har haft en tendens til at adskille; nemlig det åndelige og profane (også kaldt *sacred & secular*). Vi må i stedet til at tænke holistisk, hvor det åndelige, materielle, fysiske og sociale hører sammen. Med vores tids udfordringer søger unge efter en tro, som giver mening i hele deres liv, og som ikke kun har betydning for deres optræden søndag formiddag eller til ungdomsmødet. De søger at opleve, hvordan Jesus har indflydelse på hele deres liv. Finder de ikke Jesus retningsangivende for hele deres liv, så vil de blot søge mod andre steder, hvor de kan finde vejledning og retning. Her skal vi som kirke ikke finde på noget nyt, men blot vende tilbage til vores rødder. Paulus var i oprør mod den dualistiske tankegang i den første kirke,¹⁶ og vi skal sikre os, at den ikke

får indpas i vores liv igen, men derimod sikre at vise unge mennesker, hvordan Jesus applikeres til hele vores liv. Forfatter og præst, Jeff Vanderstelt, beskriver i sin bog "Saturate" discipelskab som "the ongoing process of submitting all of life to Jesus and seeing him saturate your entire life".¹⁷ Det handler altså om at lade Jesus få plads i alle livets aspekter og gøre det at følge Jesus til en proces i det daglige.

Det leder til vores næste udfordring og et andet godt spørgsmål: "Hvordan underlægger vi bedst alle dele af vores liv til Jesus og tilegner os det, han har lært os?" I vores vestlige kultur har vi en tendens til at tænke: rigtig information/viden er lig med rigtig adfærd/opførsel. Den metode kender vi fra skolesystemet. Læreren videregiver information, eleverne lytter, og derefter forventer man en forandret praksis. Denne undervisningsform har naturligvis sine styrker, som jeg ikke vil komme yderligere ind på nu, men den har i den grad også smittet vores måde, hvorpå vi videregiver Jesus til den næste generation. Det giver sig udtryk i, at den primære måde, vi forsøger at gøre disciple, er fra platformen. Her giver vi listen af *dos and don'ts*, og så forventer vi, at folk bare kan det. Vi kender listen; læs i din bibel, giv tiende, bed dagligt, kom i kirke, tjen med, elsk mennesker mm. Problemet er bare, at intet andet sted i vores verden fungerer vækst og læring på denne måde. Information er simpelthen bare ikke nok. Bare fordi jeg ved, hvad jeg skal gøre, betyder det ikke, at jeg ved, hvordan jeg skal gøre det. Forstil dig forældrene til en lille nyfødt baby vende hjem fra hospitalet efter fødslen og derefter begynde at forklare babyen, hvordan man opfører sig i huset, laver mad, tænder tv'et

¹⁴ Lawrence, 2004, 265-266; Drane, 2008, s. 12

¹⁵ Breen, 2010, s. 18

¹⁶ Eks. 1 Kor. 6:12-20; Kol. 3:18-24

¹⁷ Vanderstelt, 2016, s. 85

og gør opmærksom på, at der skal være ro kl. 22.00. Det ville være absurd at forvente, at babyen kunne udleve det blot ved at få til-delt informationen (og så i et sprog som bar-net stadig ikke har lært), men nogle gange tænker jeg, at vi gør det samme i kirken.

Jesu strategi for discipelskab

Vi må tilbage og huske på et vigtigt aspekt af den måde, som Jesus disciplede sine nærmeste. Sognepræst Jesper Ertmann Oehlen-schläger beskriver Jesu tilgang til sine disci-ple: "Jesus underviste og udrustede menne-sker og gjorde dem til ledere ved at tage dem tæt ind til sig. De overværede selv det, han gjorde, lyttede til hans ord og blev selv sendt ud for at gøre det samme".¹⁸ Jesus vidste, at et Kristus-ligt liv er mere "caught than taught", og derfor kaldte Jesus sine disciple til at være sammen med ham.¹⁹ Jesus kaldte en lille gruppe af disciple til at være sammen med ham i alt, og derigennem ville de blive til de ledere, der skulle lede den første kirke. Den tyske teolog Günter Krallmann beskri-ver Jesu discipelskabsstrategi således: "He desired them to become so saturated with the influence arising from his example and teaching, his attitudes, actions and anointing, that every single area of their lives would be impacted towards greater likeness to himself".²⁰ Jesu disciple lærte at være som Jesus i overensstemmelse med den hebræi-ske tankegang for en *mathetes* (græsk for: disci-pel), der søgte at ligne deres rabbi (Jesus) i alt.²¹ Disciplene var i mesterlære hos Jesus og efter ca. 20 måneder i tæt fællesskab med Jesus,²² blev disciplene til de personer, der skulle lede den første kirke og videreføre Jesu mission.

¹⁸ Oehlen-schläger, 2011, s. 41

¹⁹ Mark. 3:13-14

²⁰ Krallmann, 1992, s. 53

Åndeligt forældreskab

Tilbage til kirken i dag, hvordan kan vi så ef-terligne Jesu discipelskabsstrategi med ikke blot et kald til information, men også imita-tion og innovation? Jeg tror, det primære må være at lede unge ind i "læringsmiljøer", der ikke kun er fra platformen. Et miljø, der både er holistisk og kalder mere på imitation end information. Hvor finder vi da disse lærings-miljøer? Det gør vi i det guld, der er gemt i det kristne fællesskab! Vi skal ikke finde på noget nyt smart materiale eller udvikle en nyere teknologi. Nej, jeg tror, at hvis de unge virkelig skal gribe Jesus, så skal de kunne se det i et andet menneskes liv gennem åndeligt forældreskab. De har brug for at opleve rela-tioner, der ikke udelukkende er opbygget omkring programmer, men reelle relationer fyldt med kærlighed.²³ Virkeligheden er nemlig den, at man har svært ved at blive til noget, man ikke kan se foran sig. Mange unge mangler forbilleder eller "åndelige for-ældre", som de kan imitere og se Jesus igen-nem. Vi har derfor brug for at modtage Pau-lus' formaning fra 1. Kor. 4:14-15: "Jeg skri-ver ikke dette for at gøre jer skamfulde, men for at vejlede jer som mine kære børn. For om I så har i tusindvis af opdragere i Kristus, har I dog ikke mange fædre". I Korinth var opdragerne (græsk: *pedagogos*) de personer, der skulle opdrage børnene på de basale ni-veauer (læsning, skrivning, logik m.m.). Når børnene var gamle nok løsrev de sig fra de-res *pedagogos* for derefter at stå på skuldrene af deres forældres liv til den dag, de selv kunne overtage forældrenes opgave. Det er dette billede, Paulus bruger til at beskrive korinternes behov for mere end blot *pedago-gos*, nemlig fædre, der kan vise dem til mo-denhed i troen. På samme måde har unge i

²¹ Breen, 2011, s. 29

²² Hull, 1988, s. 200

²³ Joh. 13:34-35; Rom 12:10; Ef. 4:15-16

dag behov for "åndelige forældre", der kan vise dem, hvordan Kristus har indflydelse på deres liv. Paul D. Stanley beskriver en åndelig guides rolle som en; "godly, mature follower of Christ who shares knowledge, skills, and basic philosophy on what it means to increasingly realize Christlikeness in all areas of life".²⁴ Det kan måske lyde som om, man skal være en elite kristen, før man kan stille sig til rådighed som åndelige forældre, men da Paulus i 1. Kor.4,16 formaner menigheden til at følge ham, så var det ikke grundet, at han var perfekt. Paulus angiver ikke, at han var perfekt, men han turde stille sig til rådighed, fordi han vidste, at menigheden ikke havde brug for et perfekt eksempel, men et levende eksempel. Nok var han ikke perfekt, men han åbnede sit liv for dem og tilbød sig selv som et levende eksempel til efterfølgelse, som han efterlignede Kristus.²⁵

Giv adgang til det levede liv

Kirken er fyldt af voksne, modne og ældre, der bærer rundt på Jesus i deres liv, som unge mennesker har brug for at imitere for derefter at kunne innovere og gøre på deres egen måde. Men det kræver, at vi giver adgang til hinandens liv. Det kræver, at folk tør åbne op og lade andre mennesker stå på skuldrene af deres liv. At de tør at invitere folk ind bag den pæne søndags-tøjs-facade. Alle ser godt ud på afstand, men det er først, når vi kommer ind bag facaden, at vi får det autentiske liv med Jesus at se og virkelig kan tage ved lære af mennesker. Vi må turde at lukke mennesker ind der i vores liv, hvor vi ikke er perfekte – ind bag facaden.

Til dig som er moden: De unge har brug for dig! De unge længes efter at erfare, hvordan du lever dit liv med Gud, at tage ved

lære af det og bruge det som afsæt for deres eget liv. Du må turde at åbne dit liv op og stille dig selv til rådighed. Du må turde at bryde janteloven, der fortæller dig, at du ikke har noget at give og stille dig selv til rådighed. Invitér et yngre menneske ind i dit liv. Lad dem overvære dit liv, med alle dets små praktiske gøremål. Lad dem se, hvordan du håndterer relationer, konflikter, usikkerhed, glæde og ikke mindst, hvordan du involverer Gud i det hele. *Nøglespørgsmålet her er: Hvem giver du adgang til dit liv?*

Til dig som er ung: Gå på jagt efter et mere modent menneske end dig, der er længere på vandringsen med Jesus end dig. Invitér dig selv ind og tag ydmygt ved lære af det, du ser i det andet menneskes liv. Noget vil du ikke kunne lide, men andet vil åbne din horisont op, som du aldrig selv kunne have gjort. Tag det, du kan bruge og gør det derefter på din egen måde. *Nøglespørgsmålet her er: Hvilke liv har du adgang til?*

Rent praktisk kan dette se ud på mange forskellige måder, men lokalt i Den Evangeliske Frikirke og Skywalk i Randers har vi valgt at praktisere dette på to måder. 1) Vi har oprettet en mentorordning, der så at sige "matcher" unge og modne i mentorrelationer. 2) Fremfor at lave smågrupper for forskellige generationer i kirken, så har vi valgt at lave vores grupper på tværs af alle generationer. Begge initiativer er til for at skabe det rum, hvor adgangen til hinandens liv kan skabes og Jesus kan komme helt tæt på. Hvad der er den bedste løsning i din kirke og kontekst er nu jeres opgave at afklare. Gør vi dette, så er jeg overbevist om, at vi vil se en ung generation, der modtager Jesus i tråd med Paulus' ønske for galaterne: "Mine

²⁴ Stanley & Clinton, 1992, s. 65

²⁵ 1. Kor. 11:1

børn, som jeg igen må føde med smerte, indtil Kristus har fået skikkelse i jer!"²⁶

Bibliografi

Breen, M. (2011). *Building a Discipling Culture*. Pawleys Island : 3DM ministries .

Drane, J. (2008). *After McDonaldization*. Grand Rapids, MI: Baker Publishing Group.

Hull, B. (1988). *The Disciple-Making Pastor: Leading others on the journey of faith*. Grand Rapids, MI: BakerBooks.

Krallmann, G. (1992). *Mentoring for Mission: A Handbook on Leadership Principles Exemplified by Jesus Christ*. Jenco Ltd. : Hong Kong .

Lawrence, J. (2004). *Growing Leaders: Reflections on Leadership, Life and Jesus*. Abingdon: The Bible Reading Fellowship .

Oehlenschläger, J. E. (2011). *Mentorskab - at udvikle disciple og ledere*. Skanderborg: Media-cellen.

Stanley, P. D., & Clinton, J. R. (1992). *Connecting: The Mentoring Relationships You Need to Succeed*. Colorado Springs: NavPress.

Vanderstelt, J. (2015). *Saturate: Being Disciples of Jesus in the Everyday Stuff of Life*. Wheaton, Illinois : Crossway.

²⁶ Gal. 4:19

Redaktionen synes, det kunne være aktuelt at dele, hvad de unge bachelorstuderende i Mosaik arbejder med. På Mariager Højskole har man udover den almindelige bibelskoledel mulighed for at tage en bachelor, som forbereder til tjenesten som præst eller leder i den lokale kirke. På skolens studielinje er der 12 elever i år, hvoraf de 10 regner med at færdiggøre deres bachelor of Arts in Ministry i år. Her kommer et sammendrag fra tre elevs opgaver.

Oli Poulsen er gift med Benedikte og er dagelev på Mariager Højskole, og er samtidigt lovsangsleder i Randers Pinsekirke. Han er ved at færdiggøre sit 3 år, og regner med at afslutte sin bachelor i år.

Ulvis Katiss kommer fra Letland. Han tog sit første år på bibelskole i Letland, og efterfølgende snart 2 år på Mariager Højskole, sammen med sin kone Krista.

Mathias Krag er 3. års elev på Mariager Højskole og havde ikke forestillet sig at han skulle tage en bachelor i teologi. Men i løbet af sit første år på teologilinjen, besluttede hans sig for at gå dén vej. Mathias har praktik i Den Evangeliske Frikirke i Randers, hvor han bl.a. arbejder med netværksgrupper. Efter sommeren 2018 bliver han giv-et-år medarbejder på højskolen.

Praise and Worship

By Óli L. Poulsen

This report paper is written with the intention to look at the core of worship in God's church today. This, firstly by using the weekly log attached in Appendix 1 in my own church of Randers Pentecostal Church, secondly, by using the data from a survey on people's personal views and practices in worship, local churches' philosophies and practices in worship and scripture teaching of worship attached in Appendix 2, and third and last, by my personal opinion on the future of worship practices in the church.

Summary of weekly Sunday service log

It is important with a healthy culture with clear responsibilities and with a healthy feedback culture, which were found out by organizing the worship for a church camp. We were late in preparing but it went well in the service, mostly because musicians were prepared and skilled it complemented the moments of free worship. Simple worship does not have to mean poor worshipping, even only with one guitar and four singers it went very well in leading people in worship. The setting of baptism becomes very much like a family, since the children gather around and surround the act of the baptism. Groovy rhythm is one thing that makes people enjoy singing, and together with a

leading with amazing energy people want to join. Structure can be a help to make people work well together, and job descriptions is one way to clear the given responsibilities. It is a challenge to find the balance of new and old songs, that are reminding us of important truths yet do not bore the congregation due to "their kind of" music style or lyric preferences. Spontaneous and prepared worship music are very different. When a church is "laid back" with their planning it automatically becomes spontaneous, and this is not the best reason for spontaneity to be prioritized, rather good planning with room for spontaneous moments will bring a higher engagement in worship. The individual's preparation both in skills and spiritually are also key for the whole worship team to lead well together. When preachers are dragging the time out, and the producer of the service does not have control over it, it is important to be keen to choose out of the prepared material what to use and what to save for later or even discard. Having worship time within the band is a really good way to learn to lead yourself into worship, and to inspire each other to remember to give room for Jesus in our performances. Christmas brings the feeling of family, and likewise did the Christmas service with traditional songs together with some well-prepared perfor-

mances in the program. To balance between moods brings much to the worship, and for instance it could be between happy and to deeper worship.

Personal findings of the weekly log

What is my main concern when reading the summary, is that worship in church is very much centred around our performance before God and our performance before the church. One worship song by Hillsong starts by "This is no performance.." and later ".. I'm not chasing feelings, that's not why I'm singing.." , and this is one of the important struggles of a worshiper today. We build our worship time around our music performances, where we start the service off with a joyous song and later go for another feeling to get more into the worship. While we all know that this works, and there are biblical reasons to proclaim truths over our lives when we cannot sing them by an earnest heart, it at the same time reminds us to stay sincere and honest in our expression, and this must also have its place in our churches' worship.

Another thing that concerns me, is that I see the lack of preparation in many areas, which brings a culture of spontaneity. But sometimes in our effort to make things better, we just put up some frames and then we think that the preparation is done with. Throughout these weeks I found out that it is more important to be prepared as an individual than I realized. By being prepared spiritually and skilfully, it automatically inspires the ones in your team, especially if you are the leader. Not only that, but it also somehow gives you an integrity and

therefore a right to ask of others to strive for their very best.

Summary of survey

Concerning people's personal views and practices in worship it is clear that everyone of them relates worship with music, still there are cases of people mentioning that it is also more than just that. Person 4 (App. 2) mentions that some of his most precious times with God are at the piano, but still when he preaches and teaches he also sees his teaching as worship. Some write about worship as a thing that they cannot hold back while others say that it can be really difficult to do. There is one person (App. 2, person 6) who brings an interesting definition on worship: "Worship is honouring God, by being completely satisfied in what he gives.", and when person 3 mentions that he cannot hold back even to worship when he is alone or in public, we must assume it to be in this sense of a silent worship and non-verbal state. Person 6 has got a hold on a crucial point, that can be explained for instance through Romans chapter 12 verse 1,²⁷ in that our spiritual worship, as our secondary/ritualistic/religious worship, is more than just coming to a church and partake in the liturgies as Israel did in the temple. This verse namely extends our spiritual worship to being even how we present ourselves before God, as a living sacrifice, holy and acceptable, which can only be done by the mercies of God through the righteousness of Christ.

Answering to the church's philosophies and practices, the answers are very spread, yet there are some things that are repeated. All answers include music as their way of worshipping together. But it is very spread

²⁷ "I appeal to you therefore, brothers, by the mercies of God, to present your bodies as a living sacrifice, holy

and acceptable to God, which is your spiritual worship."

how much room the churches would like to give to the worship session in the service. For instance, there are two that say that it seems like structure is keeping them back from reaching a point where the Holy Spirit can freely flow, but on the other hand there are also around three churches that seem to give much room for the worship session and even the prophetic to flow. Around five of the answers imply a very visionary church, that would like to see "We want a high level of music and we want to see how worshippers grow in their personal worship (everyday life) as well as their skills." (Person 3, App. 2) and "see people's lives changed" (person 2, App 2.), which also implies a very holistic approach, that they do not only want people to be good 'members of the church', but also to be for instance 'a good neighbour', 'a good work colleague', 'a good citizen' and 'an exemplary family in their local area'. There are at least three of the questioned that clearly show interest in getting more room for worshipping in the church, and that they feel limited by the way their churches are producing the services.

About scripture teaching on worship person 5 says "I think scripture sees worship as a general praising of God – with or without music" (App. 2), and then he says that David really showed the great value and beauty of worshipping God with music. So the broad understanding of worship is important for some of those who have answered. All of the questioned except two, are clear about that David is one of their main inspiration for worshipping, but a few of them also bring many New Testament scriptures in from the gospels, Revelation and Romans and other letters, which seems to indicate that some are really looking to the whole of scriptures to find their theology of worship. This seems to correlate well with

the earlier analysis, which showed that some of the respondents emphasize a broad understanding of worship while music is a natural part of it, and the rest express music as being the only way of worship; at least there is no mentioning of it being more than that.

The future of worship practices

These issues call for sound biblical and scriptural teaching on worship. Also there are two tools that would be helpful; to learn the importance of individual spiritual growth and to use creativity concerning the spirituality of the church.

To point out what I think is essential to the future of the worship practices in Randers Pentecostal Church, it is dependent on how the leaders of the church lead their own lives and how the individual members of the church act in the situations in church as well as in life. The character and character development of the individuals can also be named discipleship in a biblical term; "a loved child has many name". Whether we call it one or the other, spiritual formation is going to be the key to point the worship practices of the church in a healthy direction. The other way around, Averbeck makes clear that it is a foundational truth that "Worship is the core discipline and experience of true spiritual formation. Everything flows from it." (Pettit, 2008, p. 68) and likewise he concludes that "The real issue in individual or corporate worship is the human spirit overwhelmed by the work of the Holy Spirit enabling a vision of God that is true and transformational" (Pettit, 2008, p. 69). It is the individuals who form the corporate worship together, and to reach at healthy culture of worship in Randers Pentecostal Church, it needs to start with oneself and through encouraging any healthy progress in one's fellow member's spiritual formation.

To share my personal opinion about our spirituality I think one of the ways that we can be creative in letting people connect to God and worship Him, is through learning about the diverse spiritual pathways, that people have. Online you can take a test where you can answer some questions, that will lead you to an understanding of which methods are most likely to work best for you, when you spend time with God. Kenneth Boa writes about the need for diversity when it comes to spirituality: "When we get excited about the power of the Holy Spirit of corporate worship or the spiritual disciplines or sharing our faith with others in a relational way, it is easy to focus so intently on the insights we have gained in one of these areas that we come to view this single approach as the panacea for spiritual development. This leads to one-sidedness that when carried too far leaves us vulnerable..." (Boa, 1998, p. App.1). I believe this is one of the things we need to bear in mind as we form our worship services, our weekly and annual programs, so that our intentions, of reaching the lost and to grow in our relationship with Christ and to worship the triune God, are what we do succeed at in the end.

It seems very important that when we have a very structured church, that we remember to leave intentional room for the prophetic, for silence and for other forms of worshipping, otherwise we will not see the different kinds of people blossom on the inside of the church, because they will grow tired of the forms that are inside the church. I think painting is going to be a much bigger part of worship in the future, and somewhere we see dancers expressing themselves even on the stage beside the music teams, and I think there are going to be more diversities in the expressions of the church.

Conclusion

To conclude the three sections of this report paper, firstly, the Sunday service log lead to the conclusion, that even though we sometimes need to proclaim happy truths over our lives, when we cannot sing them by an earnest heart, it should also remind us to stay sincere and honest in our expression, and this must also have its place in our churches' worship. Also, by being prepared spiritually and skilfully, it automatically inspires the ones in your team, especially if you are the leader. Not only that, but it also somehow gives you an integrity and therefore a right to ask of others to strive for their very best.

Secondly, the survey on people's personal views and the church's view of worship is very much about the musical part, while about half of the respondents also focused much on the lifestyle of honouring God. Some people mention another way of worshipping, where it is more of a state of satisfaction and thankfulness before God, and to live one's life out of that. Likewise, the practices of worship in the churches and their philosophies are primarily from a musical standpoint, and it varies how much room there is being given to the worship session in the services. In some there seems to be much room for the prophetic and spontaneous, and in others there are limitations that leave the worshipers longing for more time to reach a breakthrough. Churches seem to value growth, both in terms of levels of skills but also in their personal worship and everyday life. Also, it varies from church to church on what is the scriptural teaching for worship. Some respondents have brilliant answers to show a broad understanding of worship while music is a natural part of it, and the rest express music as being the only way of worship; at least there is no mentioning of it being more than that.

Third and last, these issues call for sound biblical and scriptural teaching on worship. On the one side, I hope to see the spiritual formation of the individual starting with myself and the leaders of the church and from there encourage healthy living to the members of the church, and on the other, I believe that we will see more creative ways to worship using different spiritual pathways, so that our intentions, of reaching the lost and to grow in our relationship with Christ and to worship the triune God, are what we will succeed at in the end. By discovering different forms of worship, we will

hopefully see people thrive inside of the church, even with painting and dancing and other expressive forms of worshipping God, so that their God-given talents can blossom within their church fulfilling their calling to worshipping God.

Bibliography

- Boa, K. (1998). That I may know God. Sisters, Oregon: Multnomah Publishers Inc.*
- Kauflin, B. (2008). Worship Matters. Wheaton, IL: Crossway Books.*
- Pettit, P. (2008). Foundations of Spiritual Formation. Grand Rapids, MI: Kregel Academic.*

The Problem of Suffering and Evil

By Ulvis Katiss

It seems that there has not been, and still isn't, a more pondered, disputed, urgent, and relevant subject as the problem of suffering and evil. Everyone to some degree has experienced or witnessed pain and horror. The reality of the state of the World that we are living in is best described by the words of the Apostle Paul in his letter to the believers in Rome:

"We know that the whole creation has been groaning as in the pains of childbirth right up to the present time. Not only so, but we ourselves, who have the firstfruits of the Spirit, groan inwardly as we wait eagerly for our adoption to sonship, the redemption of our bodies" (Rom. 8:22-23 NIV).

It is as all people have an inward desire to be released from this excruciating suffering and unknowing. But it also appears that this is something that links us human beings. This essay is not an attempt to cover all the aspects of this very complex issue, and I realize that the conclusion to some might not be a sufficient answer or closure. However, the approach chosen to address this topic is a personal search for some explanation. For this reason, the goal of this essay is to discuss the two approaches to the problem of

suffering and evil by identifying the differences between them, while recognizing the sceptical objections to God's involvement in this issue and how theists have responded to these accusations.

Intellectual or emotional?

Not all people know the full extent of the agony of suffering and evil. There is an immense difference between theorizing about this issue in a group of students, and actually personally experiencing pain, illness, loss, and grief. Ronald H. Nash recounts the story of C. S. Lewis and his attempt to intellectually approach this topic in his book "The Problem of Pain", and his very painful, reflective, and personal way of dealing with suffering in the book "A Grief Observed" after the death of his wife (Nash, 2004, pp. 208-209). This confirms there is not one answer that fits everyone. Nash writes,

When someone is troubled by aspects of the theoretical or philosophical problem of evil, the assistance of a good philosopher or apologist may help. But when we are confronted by the personal problem of evil, what we may need is a wise and caring friend, pastor or counselor (Nash, 2004, p. 208).

As proposed by William Lane Craig, the author of the book "On Guard", it is of great importance to recognize the two forms of the problem of suffering, the intellectual and emotional, and make a distinction between the two (Craig, 2010, p. 152). Therefore, in the next two chapters, this contrast will be made, and also an examination of the objections of atheists and the possible answers of the Christian believers.

Intellectual problem

As mentioned before, this is more of a theoretical approach to the issue, where people, whether a believer or non-believer, wrestle and try to understand if it is reasonable to believe that God and evil can exist at the same time. The intellectual problem is one that has been divided into two sub-categories or versions – logical and evidential.

Logical version.

The logical version, also known as the deductive version, is an effort made by the atheists to disclaim and demonstrate the absurdity of evil coexisting with Christian theism. It is implied that a number of Christian doctrinal beliefs contradict each other. Ronald Nash expresses the possible trouble of this argument by writing, "Since a contradictory set of beliefs is necessarily false, the deductive version of the problem of evil would – if sound – pose the most serious threat possible to Christian theism" (Nash, 2004, pp. 213-214). This problem of evil and eventually the challenge to the existence of God was made approximately 300 years before the birth of Jesus Christ in ancient Greece by Epicurus, one of the great philosophers of the time. Lactantius, an early Christian author and apologist, quoted Epicurus this way,

God either wishes to take away evils, and is unable; or he is able and unwilling; or

he is neither willing nor able, or he is both willing and able. If he is willing and is unable, he is feeble, which is not in accordance with the character of God; if he is able and unwilling, he is envious, which is equally at variance with God; if he is neither willing nor able he is both envious and feeble, and therefore not God; if he is both willing and able, which alone is suitable to God, from what source then are evils? Or why does he not remove them? (Epicurus, as cited in Dyrness, 1983, p. 153)

This is the foundation for the two following propositions:

- 1) God exists as an all-powerful, all-knowing and perfectly good being.
- 2) Evil exists (Meister, p. 108).

It has been suggested that premise one is false because the second premise is unmistakably true. Alister McGrath explains it, "...the omnipotence and goodness of God is not consistent with the existence of suffering or evil in the world" (McGrath, 1992, p. 139). Many atheists, including David Hume, Richard Dawkins, and Sam Harris, had taken this stance toward God and evil in the past. However, some scholars have reached an accord that this type of reasoning is faulty because it entails hidden assumptions. Those are, firstly, that "If God is all-powerful, He can create any world that He wants", and, secondly, "If God is all-loving, He prefers a world without suffering" (Craig, 2010, p. 155). The first hidden assumption was skilfully opposed by Alvin Plantinga in his book "God, Freedom, and Evil". In brief, he concluded, that if God wanted to create human beings with the ability of free will then these creatures were also able to choose and disobey God and live contrary to God's intentions and purposes (Plantinga, 1974, pp. 38-44). The second assumption Plantinga dismisses by acknowledging St. Augustine's

notion that God might as well have good reasons for allowing suffering in the world (Plantinga, 1974, pp. 26-29). William Lane Craig persists that, "He (God) could bring about the greater good directly, without allowing any suffering. But clearly, given freedom of the will that may not be possible" (Craig, 2010, p. 156).

Evidential Version

Finding agreement on the logical version of the problem of suffering and evil, other sceptics have made a different maneuver. Instead of claiming that it is impossible for God and evil to exist together, they suggest that the amount of suffering, pain, and evil in the world makes it highly unlikely or improbable that God exists (Evans, 2013, p. 23). This is called the evidential or the probability version. Craig deems this to be a more capable version to disprove God's existence compared to the previous one because of the modesty in the conclusion (Craig, 2010, p. 158).

William L. Rowe stated the argument in its entirety,

1. There exist instances of intense suffering which an omnipotent, omniscient being could have prevented without thereby losing some greater good or permitting some evil equally bad or worse.

2. An omniscient, wholly good being would prevent the occurrence of any intense suffering it could, unless it could not do so without thereby losing some greater good or permitting some evil equally bad or worse.

3. Therefore, there does not exist an omnipotent, omniscient, wholly good being (Rowe, 1978 as cited in Evans, 2013, p. 23).

At first glance, it might seem as it is extremely difficult to rebut this statement with the Christian beliefs. Timothy Keller is convinced otherwise by announcing that this

argument "rests on the same premises and has the same Achilles heel" (Keller, 2013). One can use these three points to sufficiently defend against this argument.

Firstly, we have to consider the human limitations of being restricted in time and space, which would indicate our inadequacy and incompetence to suggest that an all-knowing God has no proper reason to allow suffering. Keller writes,

To insist that we have a sufficient vantage point from which to evaluate percentages or likelihood is to again forget our knowledge limitations. If there is an infinite God and we are finite, there would be no way for us to lay odds on such things (Keller, 2013).

In order to intensify this point, he mentions the "butterfly effect", when the most insignificant of actions can cause grand results, and our inability to calculate these complex effects. If we cannot do this then it is evident that we do not have the foresight to tell the effects of one's suffering on humanity. This knowledge is only accessible to an omniscient God.

Secondly, because the unbeliever claims that the amount of suffering we experience is an indication that the existence of God is highly unlikely, it is still probable that God exists. This is because "probabilities are always relative to some background information", and therefore, "relative to the full scope of the evidence, God's existence may well be probable" (Craig, 2010, p. 161). When we look at the list of arguments for God's existence, for example, the Cosmological argument, the Ontological argument, and the Fine Tuning of the Universe, it is quite probable that God exists in the middle of suffering.

This leads to the third point, that the Christian faith encompasses teachings and beliefs, such as, 1) the main purpose in life is

to experience and know God and not the pursuit of happiness; 2) humanity's disobedience of God and His will; 3) the continuation of His purpose in eternity; 4) the experience and knowledge of God is an incomparable good; these doctrines "increase the probability of the co-existence of God and suffering" (drcraigvideos, 2017).

Emotional Problem

Lastly, we have come to the other side of the spectrum. The emotional problem is a matter of the heart. It is an extremely sensitive reaction and questioning towards a God who allows suffering in the world. William Lane Craig confidently proclaims, "I'm convinced that for most people the terrible suffering in the world is really an emotional, not an intellectual, problem" (Craig, 2010, p. 153). If this is true, then it is an important task to find ways, answers, and resources that would provide the necessary comfort and care for the one who is suffering. I believe, the Christian faith can meet these needs.

First, the Bible tells the story of a very personal God who has created the Cosmos, the World and everything in it, including human beings. This knowledge of a loving, present, compassionate God could be the first step of inner healing. C. S. Lewis says it poetically,

Now the proper good of a creature is to surrender itself to its Creator – to enact intellectually, volitionally, and emotionally, that relationship which is given in the mere fact of its being a creature. When it does so, it is good and happy (Lewis, 1940, p. 72).

The surrender to our Creator would bring a vital change in the attitude toward suffering. Because as mentioned before, the experience and knowledge of God is in itself an incomparable good.

Secondly, we can be sure that God understands our suffering because He gave His son, Jesus Christ, as the ultimate sacrifice for our redemption. Jesus experienced one of the most severe and horrible deaths imaginable (Little, 1971, p. 88). The letter to the Hebrews has a great passage that expresses this truth, "For we do not have a high priest who is unable to empathize with our weaknesses, but we have one who has been tempted in every way, just as we are—yet he did not sin" (Heb. 4:15 NIV).

Thirdly, the simplest and most significant way of helping someone who is suffering is by providing sympathetic support from a friend or loved one who is willing to listen, embrace, and help if it is requested. This is one of the reasons why God did not want to create the human being as an isolated and lonely island. Also, for centuries, Christians have cared for the souls of people and the Christian fellowship is unique with its ability to care for its members as caring for one's own body. This is in accordance with the teachings of the Apostle Paul, "Now you are the body of Christ, and each one of you is a part of it" (1 Cor. 12:27 NIV).

Considering all the possibilities above, I am beginning to see the reason for William L. Craig's confident conclusion when he says, "...even though the problem of suffering is the greatest objection to the existence of God, at the end of the day God is the only solution to the problem of suffering" (Craig, 2010, p. 173).

Conclusion

The problem of suffering and evil is still a very delicate topic and an ongoing discussion. It has to be treated with respect and sensitivity because vague answers and a careless attitude can cause damage and even more hurt. Accordingly, the purpose of this

essay was to identify the differences between the intellectual and emotional problem of this issue. Thus, one could recognize them and act appropriately. Either, by involving in a discussion about the logical and evidential version, or by providing the necessary help and support for the person who is emotionally affected by the matters of this complex problem.

Reference List

- Craig, W. L. (2010). *On Guard: Defending Your Faith with Reason and Precision*. Colorado Springs: David C. Cook.
- Dyrness, W. (1983). *Christian Apologetics in a World Community*. Downers Grove: InterVarsity Press.
- drccraigvideos. (2017, September 1). *Suffering and Evil: The Probability Version*. Retrieved from Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=cxj8ag8Ntd4>
- Evans, J. A. (2013). *The Problem of Evil: The Challenge to Essential Christian Beliefs*. Nashville: Broadman & Holman Publishing Group.
- Keller, T. (2013). *Walking With God Through Suffering & Pain*. London: Hodder & Stoughton.
- Lewis, C. S. (1940). *The Problem of Pain*. William Collins Sons & Co. Ltd: Glasgow.
- Little, P. E. (1971). *Know Why You Believe*. London: Scripture Union.
- McGrath, A. (1992). *Bridge Building: Effective Christian Apologetics*. Nottingham: InterVarsity Press.
- Meister, C. (2009). *God, Evil and Morality*. In W. L. Craig, & C. Meister, *God is Great, God is Good: Why Belief in God is Reasonable & Responsible* (pp. 107-118). Downers Grove: InterVarsity Press.
- Nash, R. H. (2004). *The Problem of Evil*. In F. J. Beckwith, W. L. Craig, & J. P. Moreland, *To Everyone an Answer* (pp. 203-223). Downers Grove: InterVarsity Press.
- Plantinga, A. (1974). *God, Freedom, and Evil*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

The new Pauline Perspective

By Mathias Krag Kristensen

Historically, Paul's teaching on justification by faith has been understood as his primary message in Romans and Galatians. This predominant post-reformatory view has been challenged by recent scholarship that claims that Paul's agenda was not primarily soteriological but ecclesiological. The new perspective on Paul emphasizes his social agenda of including the Gentiles in the people of God on a practical level by nullifying the value of the boundary marking laws. The recent perspectives on Paul and their responses will be the pivot point of this paper.

Firstly, Galatians as a source to knowing Pauline theology will be discussed, as this letter has played a major role in the recent discussions of Paul's understanding of the law. Afterwards, a comparison and evaluation of the different recent perspectives of Paul's understanding of the law in Romans and Galatians will be provided. The comparison and evaluation of new perspectives of Paul's view on the law will primarily focus on the different positions regarding salvation and Christian living. Lastly, the implications of the different viewpoints for Christian living today will be discussed, concluding that slight changes in positions can

cause great soteriological challenges or at least open the discussion of such.

The Reliability of Galatians as a Source of Paul's understanding

Covenant and law more than anything shape the Jewish self-understanding and image of God. Some Pauline literature hardly touches on these themes explicitly while the whole letter to the Galatians is permeated by the theme of the law. This could easily lead us to extract our Pauline theology on the matter from his explicit claims on the law in this letter. However, we must be very careful not to reduce Paul's explicit claims on the law in Galatians to be his comprehensive view on the matter. The reason for our caution is found in the occasion of Paul's writing of the letter to the Galatians (Thielman, 1994, s. 119). Troublemakers had come to the churches established by Paul and preached another gospel, from Paul's perspective. The agitators expected circumcision of the Gentile believers for full acceptance into the people of God. Paul writes to the Gentile believers to warn them against accepting the imposed Jewishness as a means of relating to God as it is only possible to

access a relationship with God through grace.

With the occasion of the letter in mind, we become aware that we must be very careful in our reading. With the awareness of the occasion, we can quite confidently say that if Paul's comprehensive view on the law contains both positive and negative aspects we should not expect finding positive elements here. As Paul's agenda is to rescue the Galatians from falling from grace (5:4), we should not expect a balanced comprehensive teaching on the law here though the theme of the law explicitly permeates the whole letter. Some interpreters have gone as far as suggesting that the content of Galatians is so shaped by Paul's purpose that we cannot build a theology on his claims as they suggest that this was not his intentions with the arguments provided in the letter. However, suggesting that we should not look to Galatians for a Pauline theology on the law is taking it too far. Much can be learned from the letter if we are aware of the occasion that caused Paul to write it. With his intention in mind and knowledge about first-century Judaism, we can more comfortably comment on Paul's understanding of the law (Thielman, 1994, s. 120).

Comparison and Evaluation of recent Perspectives

Sanders argues that Paul did not have a concise theology of the law which at first may appear as a plausible claim due to the many seemingly contradictive statements on its nature (Rom 7:12, 6:14) (Sanders, 2015 as cited in Schnelle, 2005, s. 84). Schnelle asks whether it is possible to form a comprehensive Pauline theology on the law from Paul's various and seemingly contradictive positions presented in Galatians and Romans (Schnelle, 2005, s. 517). Despite the very

different statements on the law in Paul's teaching, Schnelle, contrary Sanders, suggests that we can move towards a concise Pauline theology on the law by having the conceptual problems he faced in mind. The conceptual problems faced by Paul is how God's gracious act of the establishment of the Mosaic covenant is related to the new covenant. How can he confirm the validity of the divine revelation of the law and at the same time confirm the exclusive salvific character of Christ's death? If Paul was to affirm the continuing validity of the Mosaic covenant and the exclusive salvific character of the new covenant it would require the maintenance of the freedom of the Gentiles from the ritual requirements of the law, the soteriological inadequacy of the law for both Jew and Gentile, while holding onto the truth that the law was fulfilled by Christians as well. This challenge faced by Paul helps us better understand his theology on the law and keeps us from accusing him of seemingly inconsistent views on the matter, as Sanders does (Schnelle, 2005, s. 517-518). How then did Paul solve the conceptual problem of the continuity of the covenants? How could the new covenant replace the old covenant without neglecting its value and role?

Paul solves the issue on the law by redefining the essence of it (Gal 5:14). In Romans, Paul elaborates this thought, as he is now distanced from the Galatian polemic, and shows the importance of the law not only to the Jews but also to the Gentile believers (13:8-10), while holding onto his revelation that God's will for all humanity is salvation in Jesus. By redefining the essence of the law Paul can argue for its continual validity without attributing any soteriological function to it, and thereby unite both Jews and Gentiles without requiring circumcision of the Gentiles (Schnelle, 2005, s. 518-519).

Following Sanders' previous argument that Paul did not have a concise theology of the law he accuses Paul of dogmatic thinking in regard to the law. Sanders argues that Paul's view on the inadequacy of the law comes from his revelation that God has provided a saviour (Gal. 2:1). Prior to Paul's conviction that Jesus was the saviour we should not assume that Paul expected a saviour, Sanders argues (Farnell, 2005, s. 207). He furthermore argues that Paul's criticism of legalism inside Judaism is due to ignorance of the Jewish beliefs. Sanders argues that such positions are not found in Jewish Second-Temple Period literature (Farnell, 2005, s. 208). A point more widely agreed on today (Keener, 2009, s. 4, 6). Instead, Jewish views of the atonement of transgression are found in the covenant established by God. The covenant is entered through grace and not law observance but then obedience is required in the maintenance of the position in the covenant. This belief is referred to as covenantal nomism. Sanders argues, that though works are required for maintenance of the position within the covenant, works do not function as merit as Paul accuses them of believing (Gal. 5:4) (Dunn, 1988, s. lxxv).

The implications of Sanders' suggestion are that the theology of salvation in Jesus through faith is just a reflection of Pauline and Christian prejudice toward Judaism instead of the climax of a divine plan of salvation. Also, Sanders' view provides the option that Christians who have been included in God's eschatological covenant promises to Israel through faith in Jesus now have to observe the law to maintain their new position in the covenant, though entered through grace. Though Sanders' work has broadened the perspective on Judaism and challenged the oversimplified post-reformatory belief that Judaism is legalistic in its essence, his

presentation of Pauline theology has damaging soteriological implications as it opens up for the possibility that law observance is required for maintenance of the covenant promises (Farnell, 2005, s. 209-210). This implication seems unfaithful to the biblical eschatology. As Sanders provides the case that legalism inadequately describes Second Temple Judaism, Bird similarly provides the case that Sanders' covenantal nomism too falls short of applying to the variety of beliefs within Judaism (Bird, 2007, s. 91-93). He accuses Sanders' teaching of covenantal nomism to be merit theology in disguise when it is stripped to the core. As being in the covenant is a matter of birth and staying in is a matter of obedience we are left with mere legalism in Bird's opinion (Bird, 2007, s. 95).

Paul repeatedly teaches that a person is not justified by the works of the law e.g. in Gal. 2:16, but by faith in Jesus Christ or maybe better translated; by the faithfulness of Jesus Christ. But how should we understand the term "works of the law"? Dunn advocate, that the works referred to are the laws that mark the boundaries between Jews and Gentiles consisting of circumcision, food laws, and Sabbath observance. Therefore, for Dunn Paul is not warning against self-righteousness. Instead, Paul denounces the belief that observance of the boundary marking laws attest membership of God's people. Then, for Paul to say that a person is not justified by the works of the law is to break down the social barriers that excluded the Gentiles from salvation (Dunn, 1990, s. 216-219). Within this mindset, those who try to establish a righteousness of their own (Rom. 10:3) are not trying to achieve their right standing with God but instead adapt to the visible markers of the national righteousness of the Jewish people (Bird, 2007, s. 99).

Kruse critiques Dunn's position on the view of the law. Kruse argues that Paul's criticism is far more thoroughgoing than a mere misunderstanding of the law. What Paul is arguing is that Christ put an end to the law, as it was no longer needed to restrain the believers. Before Jesus, the law guarded the believers but after the coming of Christ, this is no longer necessary (Gal 3:23-25). The restraining by the law did not only consist in observance of the three boundary marking laws but several religious and ethical laws. Thus, arguing that the works of the law are merely observance of the three boundary marking laws seems inadequate. Instead, Kruse suggests that the works of the law are the performance of everything the law requires (Gal. 3:10).

Though the NPP has expanded the view on first-century Judaism and rejected the view that all Judaism is highly legalistic, the view that Paul regarded the works of the law only as the Jewish identity marking laws is improbable. It is still possible to hold the position that the works of the law include all that the law requires without misrepresenting all Judaism as legalistic by affirming that only the agitators and not all Jews required law observance as a way of relating to God (Kruse, 1996, s. 68-69). Witherington confirms this view. He does acknowledge that a part of the problem with the law is the social effect of separating Jews and Gentiles, but he argues that Paul's main critique of the law is its obsolescence. Life in Christ in the new age, initiated by the inbreaking of the Kingdom of God, supersede life under the law. For Paul, law observance in the new age means not believing in the accomplishments of Christ's death and there-by nullifying grace (Witherington, 1998, s. 354).

Implications for Christian Living

If we in the new age accept a spirituality based on law-keeping we attack true spirituality which is living by the Spirit. The law informs of a godly life but does not have the power to produce a godly lifestyle. Instead, life in Christ lived through the Spirit produces Godliness (Heilmann, 1998, s. 117). If we fail to acknowledge Paul's teaching that the main problem with the law is that it is obsolete in the new era, as we now live in Christ and not under the law, we ultimately fail to believe the redemptive nature of Christ's work on the cross. In the new creation law observance does not count. Only faith expressing itself through love counts (Gal. 5:6). The love command fulfils the law as it fulfils the spirit of the law (Dunn, 1998, s. 657).

The implications of the approach presented by Dunn is that Christ's death is reduced to the removal of the boundary markers of the law instead of the removal of the curse of the law (Gal. 3:13). This makes the understanding of justification more sociological than soteriological. The approach by Dunn and Sanders has the potential of eliminating the doctrine of sola fide, as their position opens up for human effort in the contribution to salvation. Though they both argue that salvation is grace based, the role of law observance in remaining within the covenant has the possibility of leading to works-righteousness as a means of remaining within the covenant (Farnell, 2005, s. 215-216, 226). The positive implications of the NPP is the strong emphasis on the full inclusion of the Gentile believers in the people of God. In the NPP view it is not enough for Paul that Jews and Gentiles share the same faith. In the NPP Paul's main mission is to break down the social barriers that create divisions among God's people. The differences that previously separated Jews

and Gentiles has now been eliminated at the cross and Paul is eager to create the unity made possible in Jesus. As we all come to God on the same terms; through grace, we are united in him and none is superior to the other.

Conclusion

This paper sought to investigate the recent perspectives on Paul's understanding of the law in Romans and Galatians. The necessity of great consideration to the occasion that caused the writing of Galatians has been argued as Paul's agenda of the letter is not to provide a comprehensive theology of the law. Paul's various statements on the law lead Sanders to argue that Paul had no concise theology of the law and that his approach to it is dogmatic and inconsistent. Schnelle disagrees with Sanders on this issue and suggests that it is possible to move towards a concise Pauline theology on the law by having the conceptual problems Paul faced in mind. Dunn argues that when Paul attacked those who try to attain a righteousness of their own by the works of the law are, it is not a charge against self-righteousness or legalism but instead referring to the three boundary marking laws that excluded Gentiles from the covenant people. According to Dunn, for Paul to say that a person is not justified by the works of the law is not a soteriological warning against legalism but an ecclesiological agenda of breaking down the social barriers that excluded the Gentiles from the Jews. Though this was part of what was wrong with the law, Kruse suggests that Paul's view of the inadequacy of the law is much more thorough than its capability of creating social divisions. As the law restrained the believers both socially and ethically before the coming of Christ, Kruse does not buy into the view that the works of the law

only refer to the boundary marking laws. Witherington supports Kruse's view and argues that with the coming of Christ, the new era has been initiated. This means that the law is obsolete as believers are now in Christ. Life in Christ supersedes life under the law and therefore Witherington argues that it is implausible that Paul's view of the works of the law is reduced to the boundary marking laws. Though the NPP does cause some soteriological challenges its strong emphasis on unity in Christ is applaudable and valuable in our highly individualistic and polarized western world.

Bibliography

- Bird, M. F. (2007). *The Saving Righteousness of God: Studies on Paul, Justification and the New Perspective*. Eugene, OR: Wipf & Stock.
- Dunn, J. (1988). *Word Biblical Commentary: Romans 1-8*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
- Dunn, J. (1990). *Jesus, Paul, and the Law*. London: SPCK.
- Dunn, J. (1998). *The Theology of the Apostle Paul*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Farnell, F. D. (2005). *The New Perspective on Paul: Its Basic Tenets, History, and Presuppositions*. TMSJ.
- Fee, G. D. (2007). *Galatians*. Blandford Forum: Deo Publishing.
- Heilmann, C. (1998). *Spirituality as Eschatology; The Rhetoric of the Spirit in Galatians*. Australasian Pentecostal Studies 1.
- Keener, C. S. (2009). *Romans: A New Covenant Commentary*. Cambridge: Lutterworth Press.
- Kruse, C. G. (1996). *Paul, the Law, and Justification*. Leicester: Apollos.
- Longenecker, R. N. (1990). *Galatians, Volume 41*. Grand Rapids MI: Zondervan.
- Longman, T., & Garland, D. E. (2008). *The Expositor's Bible Commentary: Romans-Galatians*. Grand Rapids MI: Zondervan.

Schnelle, U. (2005). *Apostle Paul: His Life and Theology*. (trans E. Boring) Grand Rapids, MI: Baker.

Schreiner, T. R. (2010). *Galatians*. Grand Rapids MI: Zondervan.

Thielman, F. (1994). *Paul & the Law*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press.

Witherington, B. (1998). *Grace in Galatia, A Commentary on St Paul's Letter to the Galatians*. Grand Rapids MI: Eerdmans.

Et offensivt mindset

Portræt af Mikael Schlosser, forstander på Mariager Højskole

Mikael Schlosser er 40 år, gift med Eva og far til fem børn, og han trådte sommeren 2017 til som ny forstander på Mariager Højskole, hvor han overtog posten efter Kent Jakobsen. Som de fleste måske ved, var han en af præsterne i Bykirken i Vejle i en årrække, før han flyttede til Mariager i 2016, det første år som underviser. Lokalområdet er dog ikke ukendt for Mikael, da han i tre år fra 1999 var ungdomspræst i Mariagerfjord Frikirke, og senere med i menighedsplantningen i Frikirken i Hadsund. Undervejs blev der også tid til at gennemføre en BA i Ministry gennem Harvest.

”Jeg synes, man her har nogle muligheder for at præge og påvirke,” forklarer Mikael på spørgsmålet om, hvorfor han nu takkede ja til Mariager Højskole. ”Da jeg gik i 9. klasse, havde jeg en drøm om at jeg skulle giftes med Eva, og derudover bygge sunde, stærke og voksende kirker. Det har altid været den kaldsoplevelse, som jeg har haft.”

”Da jeg spurgte mig selv, nede i Vejle, hvor jeg tjente før, hvordan jeg skulle opfylde det kald, så må jeg sige, at jeg ser Højskolen i Mariager som en central aktør i det med at skabe voksende kirker.”

”Det er særligt det, at man har så mange mennesker i en meget formbar alder, hvor man ikke blot kan give dem teologi, men også formidle lederskab.”

”Jeg ser nok ikke mig selv som den store teolog,” lyder det fra Mikael, ”men snarere som en leder, der rigtig gerne vil lede mennesker og lede dem til større *commitment* i kirken.”

Det er ifølge Mikael Schlosser ikke hans primære mål, at Mariager Højskole skal vokse yderligere. Elevtallet er allerede højt, og han vil gerne, at skolen skal måles på andre parametre.

”Mange elever kommer her med et defensivt mindset. Når folk fortæller deres livshistorie, så oplever jeg ofte, at folk har haft et år eller to og været ude i dumme ting, f.eks. i gymnasieårene. Her håber jeg, vi på den lange bane kan være med til at skabe ledere med et offensivt mindset.”

Mikael Schlosser henviser til den gamle salme, hvor en del af teksten lyder ”hold blot skansen, Jesus kommer snart”.

”Dét defensive mindset kommer nogle af vore elever med,” forklarer han. ”Vores opgave må være at udruste den lokale kirke, så vi får nogen, der er *i* verden men ikke *af* verden. Her kan jeg godt lide Daniels bog, fordi Daniel jo skaber nogle vækkelsestendenser i sine hedenske omgivelser.”

Er den del ikke lettere på en højskole, hvor eleverne er ude af deres normale kontekst, vil vi vide, og Mikael nikker bekræftende.

tende, men minder om den langsigtede målestok.

”Vi skal ikke aflæses på, hvilke elever vi afleverer om sommeren efter et skoleår,” uddyber han, ”det skal gerne kunne ses 20 år efter. Her har vi et stort ansvar med at få eleverne koblet på en lokal kirke, så vi ikke på Højskolen blot er et drivhus, hvor der let bliver lidt lummert. Vi prøver virkelig at presse folk ud i en aktiv tjeneste, fordi man let på en højskole kommer til at skabe ’elefanter’ med store hoveder, fordi de er blevet fyldt med teologi, og en stor bagdel, fordi de sidder for meget ned.”

Mariager Højskole har over en årrække gennemgået mange forandringer, og tilbyder en vifte af tilbud fra teologiske studier til forskellige specialretninger, men Mikael Schlosser lægger op til yderligere justeringer i de kommende år.

”Jeg vil gætte på, at vi i skoleåret ’19/’20 kommer til at lave en del forandringer,” fortæller han. ”Jeg tror, at discipelskab og bibelundervisning altid skal udgøre 80% af det, som foregår her på Højskolen, men jeg tror, at de 20% godt kan være en specialisering. Her kunne jeg tænke mig at arbejde endnu mere med at udruste mennesker indenfor forskellige dele af kirkelivet.”

”Når folk kommer her, er det selvfølgelig primært for at lære bibelen at kende og gøre sig nogle åndelige erfaringer, men jeg gætter på, at der til den tid også vil være mulighed for at specialisere sig på nogle faglige områder.”

”Det hænger sammen med det, jeg nævnte om Daniels bog, men også om de

’syv bjerge af indflydelse’,²⁸ hvor vi som kristne kan være med til at flytte nogen af dem, og hvor vi skal være med til at udruste den nye generation på det område. Vi kan gøre mere indenfor musik og medier, og vi vil arbejde hen mod en større grad af specialisering, men stadig bibeholde de 80%.”

I pinsebevægelsens start lagde man ikke så meget vægt på teologi, men nu har der over en længere årrække været et større fokus på det. Men Mikael Schlosser sammenligner det med pendulet, som svinger frem og tilbage.

”Vi har brug for at huske vores arv og sikre, at karismatikken ikke bliver skyllet ud med badevandet,” påpeger han. ”Vi skal bevæge os på to ben, og hvis vi kommer for meget over i universitetstanken, så afspejler vi ikke den lokale kirke. Men samtidig spørger folk udenfor kirken ofte, ’hvad er din uddannelse?’, fordi de vil være sikre på, det ikke er en sekt. Så det er en balance, vi skal ramme, og der skal være plads til refleksion og overvejelser, for folk køber ikke længere de lette svar, men de vil ned i teologien og finde paradokserne, og det synes jeg egentlig er meget sundt.”

Afslutningsvist understreger Mikael Schlosser sit ønske om at fastholde kontakten til de lokale kirker over hele landet.

”Vi har en veldefineret kontaktflade, men det er ofte de mellemstore og store kirker, vi får elever fra,” forklarer han, ”men jeg har også et stort hjerte for de små kirker, som kæmper og måske oplever, der er en fraflytning fra deres område.”

²⁸ Begrebet dækker over syv områder eller sfærer i samfundslivet, nemlig religion, familieliv, uddannelse, regering, medier, kunst/underholdning samt erhvervsliv,

hvor bl.a. Bill Bright og Loren Cunningham har været bannerførere for, at kirken skulle engagere sig.

Dåb som første bekendelse

Af Jesper Veiby, stifter af Kristent Institut

Dåbspørgsmålet har været et af de mere sejlevede stridsspørgsmål i den kristne kirke. Jeg vil her postulere, at debatten langt hen ad vejen kan afgøres ved at sætte dåben ind i dens datidige kontekst som den første bekendelse. Mere om det i det efterfølgende.

Først er der dog grund til at minde om, at den herskende uenighed om dåbssyn og dåbspraksis ikke blot kan tørres af på kirkepolitiske årsager og magtpolitiske grunde til at fastholde f.eks. barkedåben fremfor troendes dåb. Der er trods alt tekster, som let kan tolkes i et sakramentalt lys og som belæg for en barkedåbspraksis hhv. en opfattelse af, at Gud handler i dåben på forskellige andre måder.

Tekster som går begge veje

Når apostlen Peter f.eks. taler om "den dåb, der nu frelser jer",²⁹ så lyder det bestemt, som om dåbshandlingen frelser, mens tilhængere af troendes dåb jo ser dåben som en respons på en allerede eksisterende frelse. Peter taler tilsvarende i sin prædiken Pinse-dag om, at tilhørerne skal "omvend[e] jer og lad[e] jer døbe i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse..."³⁰ og det kobler tilsyne-

ladende også dåbshandlingen sammen med frelse og tilgivelse af synd.

Ananias' ord til Paulus, efter Paulus' oplevelse på vejen til Damuskus, taler om, at Paulus skal lade sig døbe "...og få dine synder vasket af".³¹ Og Paulus selv taler tilsvarende om "det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden".³²

Andetsteds taler Paulus om, at den, der har ladet sig døbe, har "ikklædt [sig] Kristus",³³ hvilket lyder det som mere af det samme, eftersom det at være "i Kristus" ellers anvendes synonymt med at være troende/frelst. Jesu egne ord om at blive "født af vand og ånd"³⁴ har også traditionelt været tolket som en henvisning til dåbens genfødende kraft.

Bare for at komme eventuelle misforståelser i forkøbet, så mener jeg selvfølgelig ikke, at der samlet set kan argumenteres for et sakramentalt dåbssyn. Man kan nemlig let henvise til f.eks. rækkefølgen af tro først og dåb derefter i Markus' missionsbefaling.³⁵ Eller til Paulus' besøg hos Kornelius, hvor frelsen kom til de forsamlede, før de blev døbt,³⁶ hvilket kan ses ved, at Helligånden kom over dem, og hvilket udelukker dåben

²⁹ 1.Pet.3,21

³⁰ Apg.2,38

³¹ Apg.22,16

³² Tit.3,5

³³ Gal.3,27

³⁴ Johs.3,5

³⁵ Mark.16,16 "den der tror, og bliver døbt, skal frelses"

³⁶ Apg.10

som en betingelse eller forudsætning for frelsen.

Nogle af de førnævnte argumenter for et sakramentalt syn kan tilsvarende let læses anderledes. F.eks. er henvisningen til dåben i Peters pinseprædiken i realiteten en indskudt sætning, så den "syndernes forladelse", der loves, i stedet hænger sammen med den "omvendelse", der nævnes før dåben.³⁷ Tilsvarende kan henvisningen til "vand" i forbindelse med Jesu ord om at være "født af vand og ånd", tolkes som en henvisning til det fostervand, vi alle fødes ud af.³⁸

Alligevel er det svært at benægte, at der er skriftsteder, som kan tolkes i en anden retning, end man som tilhænger af troendes dåb ville foretrække.

Noget ekstra i dåben?

Som om de førnævnte problemstillinger ikke var tilstrækkelige, så er der tilhængere af troendes dåb, som synes at lægge andet og mere i dåben, end Bibelen gør.

Nogle kredse synes at betragte dåben som en omvendeshandling, hvor man (implicit eller eksplicit) bekender og omvender sig fra konkrete synder, og hvor dåbshandlingen i sig selv formidler det lovede opstandelsesliv.³⁹ Det er næsten, som om man her bruger dåben til at tage livet af det gamle menneske, men i den virkelige verden, som billedet er taget fra, begraver vi jo ikke folk levende, og hele billedsproget mht. en begravelse af det gamle menneske kan derfor kun anvendes på en symbolsk begravelse af dét gamle menneske, som *allerede* er fortid

og *allerede* erstattet af det nye menneske. Man kunne også indvende, at apostlen Johannes jo ikke foreskriver en ny dåb, hvis man synder, men blot og bart en bekendelse af de synder, man måtte have begået.⁴⁰

Selvsagt kan man tænke sig tilfælde, hvor en person er blevet voksendøbt, men ikke troendes døbt, altså uden personlig tro men på grund af sin kirkelige tradition, og hvor det vil være i orden, at denne person lader sig "gendøbe". Men der er ikke belæg i Bibelen for dåbshandlingen som en slags mere generel omvendelses- eller udfrielseshandling overfor allerede troende.

Der er mange, som ikke går så langt, men som alligevel vil henvise til Peters ord om dåben som en "god samvittigheds pagt med Gud",⁴¹ og dermed antyder, at der i dåben sker et eller andet i relation til Gud, som den udøbte troende ikke har oplevet eller ikke er trådt ind i.

Her udlægges dåben vel nærmest som et udtryk for discipelskab, eller om man vil, et "tilvalg" for den, der mener det alvorligt med at følge Jesus. Men hvad består denne "samvittigheds pagt" egentlig i? Er det en anden pagt end "den nye pagt ved mit blod", som er den eneste pagt i Ny Testamente, og som har givet navn til samme? Hvilke løfter, betingelser og konsekvenser er i givet fald koblet på denne "dåbspagt"? Og hvad sker der i dåben, som ikke i forvejen er sket med den troende?⁴² Sådanne spørgsmål er faktisk helt centrale, men besvares aldrig.

Der er også noget dybt problematisk i at ville se dåben som et udtryk for discipelskab,

³⁷ Peter svarede: "Omvend jer og lad jer alle døbe i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave..." (Apg.2,38)

³⁸ Forstået sådan skal "født af vand" blot læses som "født på den naturlige måde", mens "født af ånd" henviser til genfødslen. Sammensætningen "født af vand og ånd" henviser så blot til dem, der har oplevet en åndelig genfødsel ved siden af deres naturlige fødsel.

³⁹ Som beskrevet i f.eks. Rom.6,4 og Kol.2,12

⁴⁰ 1.Johs.1,9

⁴¹ 1.Pet.3,21

⁴² Nogle vil muligvis her nævne et løfte om Helligånden, jvnf. Apg.2,38, men hvis omtalen af dåb er en indskudt bemærkning, så falder dette til jorden, ligesom det i øvrigt modsiges af Gal.3, som klart kobler modtagelse af Ånden på tro og ikke på en efterfølgende dåbshandling.

hvor man viser sin *commitment* til at følge Jesus. For mente man da ikke noget med det, dengang man f.eks. bad "synderens bøn" og bekendte Jesus som Herre? Det er næppe bibelsk, at ens bekendelse i forbindelse med ens dåbshandling skal anses for mere inderlig eller forpligtende end den permanente bekendelse, alle kristne har, der bekender Jesus som Herre.⁴³

Uanset, så er dette tre essentielle måder at se dåben på: Som en *bekendelseshandling*, hvorved den troende bekender sin allerede eksisterende tro.⁴⁴ Som et *sakramente* eller *nådemiddel*, hvor dåbshandlingen i sig selv formidler frelse, genfødsel og tro.⁴⁵ Som en *omvendelseshandling*, hvor der til dåben knyttes forventninger om udfrielse fra synd (eller vanesynder), som (åbenbart?) ikke kan opnåes blot gennem den enkeltes omvendelse eller bekendelse af konkrete synder.⁴⁶

Den bibelske kontekst

Det interessante er, at hvis man sætter troendes dåb ind i sin bibelske kontekst, så falder de førnævnte skismaer bort.

I det frikirkelige landskab i vor del af verden kan der let gå både måneder og år fra det øjeblik, hvor et menneske kommer til tro,

og til det bliver døbt. Måske vil tiden mellem tro og troendes dåb være kortere i andre dele af verden eller i forbindelse med vækkelser, men der går stadig typisk et større eller mindre tidsrum fra frelsesoplevelsen til dåben.

Dette var imidlertid ikke tilfældet i Ny Testamente. Efter Peters prædiken på Pinsedag døbte man samme dag næsten tre tusind nye troende.⁴⁷ Den etiopiske hofmand blev døbt med det samme.⁴⁸ Paulus ligeså.⁴⁹ Kornelius og hele hans hus ligeså.⁵⁰ Det samme med Lydia.⁵¹ De eneste undtagelser fra reglen synes at være tilfælde, hvor folk er lovligt undskyldt, f.eks. Apollos som var kommet til tro, men ikke havde hørt noget om dåbspørgsmålet.⁵²⁵³

Det står ikke direkte, men man kan nok formode, at man ikke bad "synderens bøn" med hver enkelt af de flere tusind døbte på Pinsedag. Det er heller ikke sikkert, at man havde tid til at høre hver enkelts bekendelse, som ellers ofte sker i vore sammenhænge. Vi kan naturligvis ikke vide detaljer, som f.eks. om selve dåben var bekendelsen, eller om de troende f.eks. blev bedt om at fremsige en bekendelse i samlet flok i forbindelse med dåbshandlingen. Men substansen er der næppe tvivl om: Dåben var den handling,

⁴³ En sådan forståelse af dåben "fungerer" kun i en misforstået kontekst, hvor man forkynder "gratis frelse" som modsætning til "forpligtende discipelskab", altså hvor frelsen af tro adskilles fra den efterfølgende helliggørelse.

⁴⁴ I praksis er det dog svært at sige, overfor hvem dåbskandidaten her formodes at bekende sin tro. Typisk vil pågældende allerede være kendt i sin lokale kirke som en bekendende kristen, typisk finder dåben ikke sted på offentlige steder hvor vildt fremmede kan se bekendelsen, og det har formodningen for sig, at både engle og dæmoner allerede ved, hvor pågældende står.

⁴⁵ Luther repræsenterer f.eks. et klassisk sakramentalt syn i sin Lille Katekismus, når han skriver, at dåben "virker syndernes forladelse, forløser fra død og Djævel og giver den evige salighed til alle, som tror, som Guds ord og løfte lyder." (set på www.folkekirken.dk)

⁴⁶ "Dåben har med tilgivelse af synd at gøre. Det er at begrave det legeme, som ligger under for synden, så vi

i Kristus kan leve et nyt liv, fri fra syndens magt," er et typisk citat fra sådanne sammenhænge.

(<https://udfordringen.dk/2017/09/torben-soendergaard-svarer-paa-kritik-frikirker/>)

⁴⁷ Apg.2,41

⁴⁸ Apg.8,26-39

⁴⁹ Apg.9,18

⁵⁰ Apg.10,48

⁵¹ Apg.16,14-15 jvnf. tilbuddet om overnatning må dåben være sket tidligere samme dag.

⁵² Apg.18,24- (Der står ikke direkte, om Apollos blev døbt, men det kan nok formodes. Men det vil under alle omstændigheder være lang tid efter, han kom til tro).

⁵³ Det er sandt, at det oldkirkelige skrift Didache foreskriver en eller to dages faste inden dåben (se kapitel 7), og at dåbskandidaten senere i oldkirken gennemgik en længere oplæring, typisk tre år, før dåben. Men det er åbenlyst en senere praksis, som er kommet ud af trit med urkristendommen.

hvormed de bekendte sig til Kristus. Dåben var deres første bekendelse.

Hvad indebærer dette? Måske ikke så lidt endda. Når Paulus i Rom.10,9 understreger betydningen af mundens bekendelse,⁵⁴ så viser det betydningen af en handling, som demonstrerer troen. Omvendt er det naturligvis ikke sådan, at man bliver frelst, hver gang man beder "synderens bøn", og det ville være en misforståelse at ville gentage en sådan bøn, eller lade sig døbe på ny, hvis eller når man igen faldt i synd. Det er alene ved den første bekendelse, at man frelses, i betydningen genfødes og retfærdiggøres.

Hvis nu dåben i stedet for "synderens bøn" er den troendes første bekendelse, kan man så ikke sige, at dåben frelser? Naturligvis frelser dåben ikke i en egentlig og essentiel betydning, men dåben ville frelse på samme måde som bekendelsen frelser, jvnf. sætningen "bekender man til frelse",⁵⁵ altså hvor dåben bliver *instrumentelt* frelsende, uden at denne virkning knyttes til dåbshandlingen som sådan.

I den kontekst er det ikke et problem, at Bibelen omtaler "den dåb, der nu frelser jer",⁵⁶ eller at Bibelen bruger billedsproget om at få sine synder vasket af (i dåben),⁵⁷ for så er det netop i forbindelse med dåbshandlingen, at man tilgives og retfærdiggøres. Når Paulus skriver, at den, der er døbt, har iklædt sig Kristus,⁵⁸ så var det også netop, hvad de første kristne gjorde i forbindelse

med deres dåbshandling – ikke fordi dåben i sig selv virkede det, men fordi den var deres første bekendelse, som netop virker dette. Endelig er det oplagt, at dåben her er en god samvittigheds pagt med Gud, nemlig dén nye pagt, som vi er frelst til og af, og ikke en særskilt og obskur "dåbspagt".

Tilmed Missionsbefalingen giver bedre mening, når man ikke ubevidst behøver udlægge den som en dåbsbefaling. Kernen i "idet I døber dem" er ikke "neddykning i vand", men "bekendelse til Kristus". Kernen i Missionsbefalingen er ikke den ydre form af at "døbe og lære", men substansen i at "vinde og opfostre". I Markus' udgave, hvor der jo står, at "den der tror og bliver døbt, skal blive frelst", er pointen næppe heller neddykkelse i sig selv, men at den, som har bekendt sin tro på Kristus, som det blev gjort i dåben, skal frelses.

Det er altså ikke dåben som sådan og i sig selv, men derimod dåben i konteksten – som første bekendelse – der stemmer med de skriftsteder, som lettere læner sig op ad en sakramental forståelse.⁵⁹

Vores praksis

Det nærliggende spørgsmål er, om det bibelske forbillede lægger op til ændringer i vores dåbspraksis.

Burde vi f.eks. i stedet for det traditionelle alterkald kalde frem til dåb, som de første kristne åbenlyst gjorde? Det kan

⁵⁴ Paulus kan naturligvis ikke have ment, at f.eks. stumme ikke ville kunne blive frelst, nu de ikke med munden kunne bekende. Så vi er nødt til at forstå "bekende" som svarende til "vedkende sig" – typisk med ord, men lige så legitimt med en klar handling.

⁵⁵ Rom.10,9

⁵⁶ 1.Pet.3,21 jvnf. tidligere.

⁵⁷ Apg.22,16 jvnf. tidligere.

⁵⁸ Gal.3,27 jvnf. tidligere.

⁵⁹ Burde Paulus m.fl. så ikke have taget passende forbehold for de få og sjældne undtagelser, som de trods alt kendte til. Kan de tillade sig at skrive om den dåb, der

frelser os, uden at sige "medmindre du for længst har bekendt Jesus som Herre"? Hertil må man vel svare, at det dels er en nødvendig generalisering, som forhindrer at teksten bliver kringlet og uforståelig. Dels at i den konkrete kontekst, så er det faktisk sådan. Når Ananias siger til Paulus, at han skal vaske sine synder af, så stemmer det i situationen, hvor dåben ville blive Paulus' første bekende. Og når Peter skriver om dåben, der frelser tilhørerne, og Paulus om dåben, hvormed de har iklædt sig Kristus, så var det jo sandt i deres tilfælde, som ikke omfattede særlige undtagelser.

forekomme som den oplagte og bibelske model. På den anden side må man ikke glemme, at dåb som koncept var kendt i datiden i alle sammenhænge, f.eks. også ved hedenske ritter. Når Peter på Pinsedag kalder frem til dåb, så er dåbshandlingen ikke i sig selv hverken ukendt eller kontroversiel, som den kunne være idag, og en forklaring var ikke nødvendig.

Er dåben så overflødig? Kan vi erstatte den med noget andet, et X, som er mere kulturelt relevant og lettere at formidle i dagens kultur? Det er næppe heller løsningen.

Man finder bedre vejledning i de bibelske eksempler. Når Kornelius' husstand alle bliver frelst i kølvandet af Peters forkyndelse og på sæt og vis kommer dåben "i forkøbet", så er konklusionen *ikke* at springe dåben over. Men konklusionen er *heller ikke* at italesætte det samme indhold, som Peter lagde i dåben i sin prædiken Pinsedag. Pinsedag taler Peter om at blive frelst og om at få Ånden som en konsekvens af dåben, eller mere præcist som en konsekvens af den første bekendelse, som dåben var. I Kornelius' hus lyder det derimod mere pragmatisk, "Mon nogen kan hindre disse mennesker i at blive døbt med vand, når de har fået Helligånden ligesom vi?"⁶⁰ Det samme kunne være gældende ved Apollos, som vi før var inde på. I både hans og i Kornelius' tilfælde var det naturligvis rigtigt at blive døbt alligevel, selvom dåben ikke her formidlede frelse og Helligåndens tilstedeværelse og iboen. Måske kan man anskue det analogt til eksemplet med apostlene, der tilkaldes for at bede for de nye troende i Samaria.⁶¹ I henhold til mange fortolkere er pointen her, at samaritanerne skulle "kobles på" kirken i Jerusalem og ikke igen blive til en sekterisk og religiøst afvigende gruppe, som de var på Jesu tid.

⁶⁰ Apg.10,47

Den, som i vor tid er kommet til tro, men endnu ikke er blevet døbt, har måske heller ikke anden "grund" til det end lydigt at identificere sig med den praksis, som har været i kirken til alle tider og dermed koble sig på den historiske kirke med stort K.

En sådan dåb er hverken en *omvendelsesdåb* eller en *bekendelsesdåb* i traditionel forstand, selvom den troende naturligvis bekender sin tro, men kunne f.eks. betegnes som en *identifikationsdåb*, hvor man gennem sin egen efterfølgende bekendelse udtrykker samhørighed med alle troende til alle tider gennem den fælles, ene tro.

Hvorfor døbes?

Afslutningsvist skal også siges, at hvis pointen om den nytestamentelige dåb som den troendes første bekendelse er rigtig, så punkterer den alle forestillinger om, at der er en særlig kraft i dåbshandlingen, eller at dåbshandlingen skal anvendes som et element i den enkeltes omvendelses- eller helliggørelsesproces. Hvis man er født på ny, så kan en ny dåb alligevel ikke formidle et nyt liv, for det har man allerede. Tilsvarende vil det, man forventer at få gennem en sådan omvendelsesdåb ikke kunne være andet og mere end det, enhver kan få ved ganske enkelt at bekende og gøre op med sine synder.

Den troende, som er kommet til tro, og som ønsker at blive døbt, bør derfor ikke gøre det for at *committe* sig på en særlig måde, eller for endegyldigt at gøre det af med arvesynd, vanesynder og alt indimellem. Den troende bør heller ikke gøre det for endelig at opleve Helligåndens dåb. Nej, den troende som vil døbes, bør gøre det, fordi det er det rigtige og bibelske at gøre. "For hvad skulle forhindre mig i det, nu jeg har troen og Ånden?"

⁶¹ Apg.8,14-17

Extro

Magasinet Teologik udgives af Kristent Institut i samarbejde med Mosaik.

Kristent Institut er et selvstændigt kirkeligt arbejde der primært beskæftiger sig med undervisning og formidling udfra et evangelisk og karismatisk udgangspunkt.

Mosaik samler kirker og forkyndere med et pentekostalt og evangelisk ståsted.

Du kan finde mere på vore hjemmesider.

Teologik udkommer halvårligt, forår og efterår, hvor det uddeles i regi af Mosaik. Herudover bliver det lagt online på Kristent Instituts og Mosaiks hjemmesider.

Hjemmesider:

www.kristent.dk
www.mosaik.one

Konsolider din kompetence

Mariager Højskole er din mulighed for at tage en bachelor i anvendt teologi

Kontakt vores studievejledere og hør mere om, hvordan du får din bachelor i anvendt teologi: mail@mariagerhojskole.dk · +45 9668 2668

www.mariagerhojskole.dk



Mariager Højskole
Danish Pentecostal Bible College